ԺԶ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3905 5/17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1899 5 ՌԱՄԱԶԱՆ 1316 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

در علیه ده غلطه ده (آرهولك) غزته سی اداره خانه سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
" " " վեցամսեայ. 70 "
" " " եռամսեայ. 40 "
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
" վեցամսեայ. 20 "
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԹՐՔԱՀԱՅՈՑ ՄԷՋ
1898ԻՆ

Ա.

Գրական արժէք ունեցող գիրքերու վրայ չէ որ պիտի խօսիմ ձեզ, որովհետեւ դժբախտաբար և ո՛չ մէկ հատ անոնցմէ այս տարի դուրս ելաւ Թրքահայ մամուլէն։ Յայտնի է թէ այդ տեսակ աշխատութեանց ոչ ոք կ'ուզէ ձեռնարկել այսօր, որովհետեւ զուտ գրական և բանասիրական երկերը դիզուած կը մնան անվաճառ՝ գրավաճառներուն քով։ Ինչ համեմատութեամբ որ աւելցած է մեր ժողովուրդին մէջ ընթերցասիրութիւնը, նոյն համեմատութեամբ պակսած է կարծես գիրքի դրամ վճարելու կարող ընթերցասէրներու թիւն ալ։ Մեր այն դասակարգը, որ դրամ կը շահի, հայ գրականութեան կարեւորութիւն չի տար դժբախտաբար։ Գործի աշխարհին առօրեայ հոգերը ժամանակ չեն թողուր մեր բարեկեցիկ ընթերցողներուն՝ գիրքեր կարդալու. ինչ որ կը փնտռեն անոնք, միտքը ազնուացնող գրականութիւնը չէ, արուեստին գունագեղ արտայայտութիւնը, այլ կը բաւականան կարդալով միայն օրը օրին, թերթերու լուրերը, որքան ալ անգրական ոճով գրուած ըլլան։

Բնական է ուրեմն որ այն սակաւաթիւ գրագէտները,—որոնք կարող են գրական երկերով օժտել հայ դպրութիւնները, և պատրաստել բանաստեղծութեանց հատորներ, ժամանակակից հայ բարքերու պատկերը ներկայացնող վէպեր, ժողովրդեան հոգեբանութիւնը ուսումնասիրող գրուածներ,—անգործութեան դատապարտեն իրենք զիրենք։ Ո՞վ պիտի կրնայ պարսաւել անոնց ծուլութիւնը, քանի որ անուրանալի է թէ այն գործերը, որոնք արդիւնք են երկար հետազօտութեանց կամ աշխատութեան, այսօր հրատարակիչ իսկ չեն գտներ բնաւ, և եթէ հեղինակը բացառաբար կարող ըլլայ ինքն իսկ հոգալ անոնց տպագրութեան ծախքը, ապահովաբար վնաս կ'ընէ։ Պահանջել գրագէտէ մը որ թէ՛ աշխատութիւնը և թէ՛ դրամը վրայ տալու համար գիրքեր գրէ, գերմարդկային անձնուրացութիւն մը սպասել է անկէ, զոր աներկբայ պէտք եղածին չափ չփոխարինեն երբեք գրական փառքը, ոչ ալ մանաւանդ նախանձոտներու չարախօսութիւնը, որոնք Զոյլի մը բոլոր թոյնը պատրաստ են թափել որ և է երկի դէմ, որքան ալ խղճամիտ ու արժէքաւոր, բաւական է որ մրցակցի մը կամ հակառակորդի մը գրչէն ելած ըլլայ։

Ցաւալի է որ կը հաստատեմ հոս այս պարագաները՝ որոնց հետեւանքով այնքան պակսած է այսօր մեր մէջ գիրքերու հրատարակութիւնը։ Ըսել չէ սակայն թէ այս տարուան մէջ չունեցանք բնաւ գրական արտադրութիւններ։ Մեր թերթերէն ու պարբերականներէն անանկ ճշմարիտ գրական արժանիք ունեցող հատուածներ հրատարակուեցան անցած տարի, բաղդատմամբ 1897ին, որ ճշմարտապէս ամուլ եղաւ Թրքահայոց գրականութեան տեսակէտով։

Անոնց մէջ առաջին տեղը պիտի բռնէ աներկբայ «Խաչատուր Միսաքեանի կենսագրութիւն»ը, զոր հրատարակեց Յ. Գ. Մրմրեան՝ մեծ օրաթերթի վերածուած Մասիսին մէջ իբր թերթօն։ Այդ գրուածքը ոչ միայն կը կենդանացնէր մեր առջեւ վերջին կէս դարուն Թրքահայոց մեծագոյն գրագէտներէն մէկը, որ ոճի վարպետ մը եղած է աշխարհաբարի համար, ոչ միայն անոր ժամանակին ու միջավայրին վրայ կը ներկայացնէր խորունկ նկատողութիւններ, այլ և գրական տեսակէտով վերջին տարիներուն նշանակելի արտադրութիւններէն մէկն էր՝ նկարագեղ բառերով, բացատրութեանց նորութիւններով, ճոխ իմաստներով և ոճի նրբութիւններով։ Մրմրեան անցած տարի հրատարակեց նաեւ, Մասիսի մէջ, «Արմաշու պատմութիւն»ը և գրեց իր ինքնուրոյն գեղեցիկ ոճով «Տէրոյենցի կենսագրութիւն»ն ալ, լուրջ ուսումնասիրութիւն մը որ անտիպ կը մնայ դեռ։ Եւ ըսե՛լ թէ չի գտնուիր հրատարակիչ մը որ հեղինակի վարձք վճարելով ուզէ հրապարակ հանել Մրմրեանի այս կարեւոր աշխատութիւնը։

Մրմրեանի հետ երեւցան նաեւ, միշտ Մասիսի մէջ, Սիպիլ և Գրիգոր Զօհրապ, որոնք քանի մը տարիէ ի վեր քաշուած էին գրական հրապարակէն։ Մեզի չ'իյնար անշուշտ գնահատել հոս մեր աշխատակիցներուն արտադրութեանց գրական արժէքը. տարակոյս չի կայ սակայն որ անոնց վերերեւումը Պոլսոյ հայ լրագրութեան էջերուն մէջ՝ անցած տարուան գրական գլխաւոր դէպքերէն եղաւ՝ Թրքահայոց համար։ Անոնց քով ուրիշներ ալ, հին ծանօթներ, իջան ասպարէզ։ Գաւառացի ինքնատիպ գրողներէն Թլկատինցին հրատարակեց քանի մը ուշագրաւ գրուածներ, որոնց մէջ Այգիի փեսին փառաւոր էջ մըն էր նորագոյն գաւառական գրականութեան։ Մուշեղ վարդապետ, որ Արմաշի վարդապետներուն մէջ ամենէն աւելի գրագէտն է, իր կորովի ոճով եկաւ յատուկ տեղ մը գրաւել նոր գրագէտներու դասին մէջ։ Եղիա Տէմիրճիպաշեան ալ, հին վարպետը, դառնալով Եւրոպայէն, եկաւ իր ինքնատիպ գրուածներով, և իր հմայիչ ոճով որ համակ երաժշտութիւն մըն է, միանալ նորէն գրողներու խումբին։ Եւ Զարդարեան, Մալէզեան, Օրբերեան, և ուրիշներ ալ, զորս երկար կ'ըլլայ հոս յիշատակել մի առ մի, հին կամ նոր դէմքեր մեր գրականութեան համար, օրաթերթերուն և հանդէսներուն մէջ հրատարակեցին գրական արժանիք ունեցող հատուածներ։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՔՐՈՆԻԿ

ԳԻՐԵՐՈՒՆ ԴԵՐԸ. ՏԱՍՆԵՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ.— ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ ՈՒ ՏԻՄԱՐ-ԳԱՆՁԱՊԵՏԸ·—ՕՐՈՒԱՆ ՄԱԶԱԳՈՅԺԸ։

Տարի մը փոփոխութեան վրայ կը կեդրոնանայ ուշադրութիւնս այս վայրկեանիս, բայց ոչ լեզուական կամ ուղղագրական խնդրի մը առթիւ. հալածական Ը·ը չը պիտի պաշտպանեմ փքուռոյց Ն·ին դէմ, որոնք անտեղի ու անիրաւ պայքարի մը մղուեցան այս օրերս լրագրական էջերու մէջ և իրարու դէմ հանուեցան, առաջինը նախատակոծ յարձակումներու առջեւ արհամարհոտ՝ մինչ երկրորդը կը կարծէր իր գոհացումը գտնել մրցակիցին գլխուն տեղացուցած տգեղ մակդիրներու տարափին մէջ։ Ինչ յանցանք ունին սակայն խեղճ գիրերը որ «Նոխազ քաւութեան» ըլլան անձնական նկատումներու, քերականական տեսութեան մը պատրուակին տակ։ Եթէ անպատճառ դեր մը վերագրել հարկ է գիրերուն, չափազանց բծախնդիր կամ մաքրակրօն ըլլալ չէ՞ մնար թէ անոնց վրայ նախապատուութիւն ունին միշտ բառերը ու խօսքերը, և անոնց ալ վրայ՝ գաղափարները ու գործերը։ Յամառեցէք, որչափ որ կրնաք, ըսել տգեղ նկարի մը համար թէ «այս պատկերն գեղեցիկ է», միթէ Ն գիրը կը փրկէ՞ պատկերին թերութիւնները, կամ թէ «այս մարդը ազնիւ մարդ մըն է» գրած ատեննիս՝ անոր յատկութենէն բան մը կը պակսի՞ որովհետեւ Ը և ՄԸՆ Է գործածեցինք։ Հանգիստ թողունք գիրերը իրենց անխռով վիճակին ու համեստ դերին մէջ, ուր շատ աւելի օգտակար եղած են ու կ'ըլլան լրագրութեան ու գրականութեան, քան միջամտելով մեր առօրեայ կեանքի ղալմաղալներուն, վէճերուն, մրցումներուն։

Բայց այս խօսքերը կրնան մղել զիս ուղղախօսական վէճի մը, որուն ոչ ձեռնհասութիւն ունիմ ո՛չ հակում. բարեբաղդաբար իմ յիշելիք պարագաս Ը·ին ու Ն·ին չի վերաբերիր, այլ Ե· գիրին Զ·ի վերածման զոր յանկարծական կերպով՝ բայց ոչ առանց խորունկ տպաւորութեան մը՝ նշմարեցի կաղանդի առտուն Արեւելքին ճակատը ուր «ԺԵ· տարի»ն եղած էր «ԺԶ· տարի»։ Ուրեմն տասնըհինգ տարուան գոյութեան մը ու յարատեւութեան մը վերյուշումն էր զոր կը կենդանացնէր աչքիս առջեւ այդ միակ տառը, զոր գրաշարապետը մեքենական շարժումով մը փոխած էր, ինչպէս ամէն օր կը փոխէ թերթին թիւն ու թուականը։ Ու օրուան աշխատութիւններուս մէջտեղ, միտքս կ'երթար դէպ ի այդ հեռաւոր անցեալը, 1884 յունվար 1ի առտուն, ուր հրատարակած էինք Արեւելքին անդրանիկ թիւը, գրեթէ նոյն տենդոտ հոգածութեամբ, որով կը հրատարակէինք հիմա 3902րդ թիւը. ասպարէզին պատրանքը քիչ մը աւելի էր ան ատեն ու փորձառութիւնը քիչ մը աւելի այսօր, առանց սակայն մեծ փոփոխութեան մը՝ բայց եթէ խմբագրական կեանքի տագնապներն ու վայելքները, միօրինակութիւններն ու այլայլութիւնները, զգայնոտութիւններն ու անտարբերութիւնները որոնք իրարու յաջորդած էին այդ երկարատեւ ժամանակամիջոցին։

Իրերը, առարկաները նոյնն էին շուրջս, թուղթ ու գրիչ, տպարան ու մամուլ, թէեւ գործածողները փոխուած. միակ կենդանի ու վաղեմանօթ ձայնը որ կը խօսէր ինծի այդ վայրկեանին, հին բարեկամի մը պէս, փողոցէն լսուող երգեհոնի մը նուագումն էր, ժողովրդային երգ մը եղանակելով կաղանդի զբօսանքներուն մէջտեղ, իր զուարթութեանը մէջ մելամաղձոտ, նոյն միօրինակութեամբ ինչպէս կ'եղանակէր տասնըհինգ տարի առաջ ալ, յունվար 1ի առտուն, երբ գրչի առաջին փորձերնիս կը կատարէինք մենք ասդին։ Այդ նուագարանը, չեմ գիտեր ինչո՛ւ, այն օրուան յիշատակներու տպաւորութեանս տակ, խորհրդանշան մըն էր կարծես լրագրութեան որ ինքն ալ, թէեւ տարբեր գործի ու մտաւորական աշխարհին յատուկ, փոփոխիփոխ եղանակներու վրայ նոյն երգերը կը նուագէ, և նոյն խուսափուկ հաճոյքը ու հետաքրքրութիւնն է զոր կ'առթէ ընթերցողներուն՝ ինչ որ սա հեռացող երգեհոնը ամբոխին որ կը լսէ ու կ'անցնի։

* * *

Ոչ այնչափ հեռաւոր ու աւելի կենդանի յիշատակներու,—այս անգամ հանրային յիշատակներու,—կենդանացում մը եղաւ ամէնուս համար մահը Ժօզէֆ Էֆ. Ազարեանին, որուն անունը անբաժան էր դպրոցական պարահանդէսներու կազմակերպութենէն։ Պատուակալ գանձապետի սիպարն էր՝ սեղանաւորական հսկայ գործեր վարող այդ անձը, որ կրթական ընկերութեանց հասոյթին մէկ դանգին ու փարային նոյնքան հոգածու էր որքան իր անձնական հարստութեան։ Կարգադիր մասնախումբերու նախագահները փոխն ի փոխ կ'ընտրուէին ամէն տարի, Պ. Պ. Ֆոսթէր, Տրվօ կամ Սերվիչէն Էֆէնտի, բայց գանձապետը նոյնն էր միշտ. ու պարահանդէսին նախընթաց մէկ ամսուան միջոցին իր գրասենեակը մասնաճիւղ մը կը դառնար Միացեալ ընկերութեան. հո՛ն էր որ կը կատարուէին ամէնէն դժուարին ու կնճռոտ գործերը, հաշիւ, վճարում, գանձում, քննում։ Եւ ամէն բան աւարտելէն ետքը, երբ կարգադիր մասնախումբը կը փակէր ու կը վաւերացնէր հաշիւները, Ազարեան էֆէնտին չէքով մը ընկերութեան սնտուկին կը փոխանցէր զուտ հասոյթը, սովորաբար 1000 ոսկիի մօտ գումար մը, որ գոյացած էր բարեկենդանի մը կոթիյոնէն, վալսի ու լանսիէի զգլխիչ շըրջաններէ, համազգային երեկոյթի մը քանի մը ժամերէն՝ որոնցմէ կը նպաստաւորուէին գաւառային աղքատ վարժարանները։

Տարուան այս եղանակին մէջ էր որ նախապատրաստութիւնները կը սկսէին, տուներուն մէջ՝ արդուզարդի ու ծպտումի պատրաստութիւններ, և կարգադիր մասնախումբին կողմէ՝ Թատրոնին վարձման ու երեկոյթին կարգադրութիւններուն, օտար պարահանդէսները գերազանցելու մրցումով որուն մէջ կը յաջողէինք միշտ։ Վոսփորի գիւղերը, Պոլսոյ արուարձանները, ամէնքն ալ խումբ խումբ երիտասարդներ ու երիտասարդուհիներ կը ղրկէին այն գիշերը, և Բերայի շիտակ ճամբան, ճաշարանները, սրճարանները, գարեջրատուները անսովոր ոգեւորութիւն մը կ'առնէին առջի իրիկունէ. գիշերը, համակ խնդում, ծիծաղ ու զուարթութիւն էր պարասրահին մէջ ուր լոյսերը, դիմակները, ծաղիկները, նուագածութիւն և պար զուարթ ու հմայիչ մթնոլորտ մը կը կազմէին, մինչեւ արշալոյսի առաջին շողերը։ Ժօզէֆ Էֆ. Ազարեանին մահուան լուրը այդ երեկոյթներուն աղօտ պատկերը արթնցուց միտքերնուս մէջ, և ազգ. թերթերը չի մոռցան անոր երբեմնի այդ ժիր մասնակցութեան յիշատակութիւնը ընել, որ սերտիւ կապուած էր կրթական գործին հետ։ Համեստ ու արժանաւոր յարգանք մըն էր այս որ կ'ընծայուէր այդ մեծահարուստ հայ հռոմէականին որ տարին մէկ անգամ մեզի հետ կը գործակցէր, առանց որ և է կրօնական խտրութեան նկատումի։

* * *

Օրուան գոյժը կ'ընդհատէ գրչիս թելը։ Նուպար փաշան մեռեր է։

Եւ մանր մունր խորհուրդներ ու նիւթերը որոնցմով պիտի շարունակէի Քրոնիկս, տեղի կու տան այս մեծ ու տխուր լուրին առջեւ։ Իր կեանքին ընդհանուր գիծերը, պաշտօններու, տեղափոխութիւններու և թուականներու շարայարութիւն մը, արագօրէն գծուեցան արդէն երէկուան Արեւելքի մէջ, երբ հեռագիրը հաղորդեց Եգիպտոսի նախկին նախարարապետին մահը։ Եւ սպասելով որ իր լիակատար կենսագրութիւնը գրուի, կը մտածեմ թէ հանրային զգացման ու տպաւորութեան շա՛տ տկար ու սովորական արտայայտութիւն մը եղած պիտի ըլլար՝ դրուատական մը գրել այդ աշխարհահռչակ անձնաւորութեան վրայ, որ ինչպէս իր կենդանութեանը կ'արհամարհէր յաչաղկոտ քննադատութիւնները ու անտարբեր կը մնար գովեստի, իր մահէն ետքն ալ պէտք չունի դրուատականի. իր անունը իր բովանդակ փառքն է։

Նուպար փաշային յիսուն տարուան դիւանագիտական ասպարէզը ու հսկայական գործունէութիւնը չի կրնար, ի հարկէ, պատմուիլ Քրոնիկի մը վերջաբանին, յիսուն տողի մէջ. բայց ինչ որ երկու տողով ալ կրնայ և պէտք է չեշտուիլ, այն անվհատ ու ինքնավստահ ոգին է, զոր Իզմիրցի պատանին, առաջին անգամ Եգիպտոս ոտք կոխելուն, ցոյց տուաւ՝ յառաջդիմելու հաստատ առաջադրութեամբ. իր սուր իմացականութիւնը, իր հոգեկան կորովը, մինչեւ ծերութեան օրերուն մէջ իրմէ անբաժան եղող աշխոյժը, հետզհետէ զինքը բարձրացուցին ընկերային սանդուխին աստիճաններէն վեր, որոնց վրայ բուռն ճիգեր կ'ընէր սակայն չսայթաքելու համար։ Հակառակութիւններ, ինդրիկներ, նախանձ, թշնամութիւն շրջապատած էին զինքը,—ինչպէս կը պատմեն զինքը վաղուց և մօտէն ճանչցողները,—այն օրէն ուր հասկցուեցաւ թէ մեծ մարդ մը ըլլալու սահմանուած է։ Բայց Նուպար փաշա այդ պայքարներուն մէջ մանաւանդ կը գտնէր իր ուժը։

Հանրային կեանքի մէջ իր գրաւած բարձր դիրքը բան մը չէր պակսեցուցած անհատական կեանքի մէջ իր պարզասիրութենէն, ընտանիքի հօր առաքինութենէն ու բարեգործական զգացումներէն որոնք իրմէ անբաժան մնացին ինչպէս իր գործունէութեան հրատապ օրերուն՝ այնպէս ալ կեանքի վերջին տարիներուն մէջ։

Մեծ դիւանագէտը կը մեռնի իբրեւ մեծ մարդասէր։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԳԻՇԵՐ ՄԸ
(ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Քսան դար առաջ, Երուսաղէմ խորին լռութեան մը մէջ կը խորդար։ Գիշեր էր։ Այն գիշերներէն մէկը որ հիանալի զուարթութեամբ մը վայելչացած՝ իր թեւերուն, վիթխարի թեւերուն տակ կ'առնէր Պաղեստինը։ Երկինքն ալ զարդարուած իր անհամար լուսաւորներու արտասովոր վառվռումով՝ բոլորովին խինդ և ցնծում կը կաթէր։ Այդ երկրին բնակիչները քիչ մը տարօրինակ էին։ Սկիզբէն ի վեր Յաւիտենականին հետ խօսելու, խորհրդակցելու վարժ՝ արհամարհանք մը, յոխորտանք մը կը ցուցնէին ուրիշ մահկանացուներուն։ Տիեզերական գաղտնիքի բանալին իրենց տրուած կը կարծէին, այնչափ էր իրենց մեծ յաւակնութիւնը։ Փառաւոր անցեալի մը դրուագ պատմածներէն շատերը գրի առնուած, և աւելի շատերն ալ աւանդութիւններով սերունդէ սերունդ անցած, զուրցուած էր։ Այս ամէնը փառաւոր, փայլուն և երկար տառերով հիւսուած անցեալի մը գործ էին։ Ա՛լ իրապէս անցած էին։ Եւ սակայն, այդ ժողովուրդը ամրապէս կռթնած էր այդ անցեալին։ Բարոյական անկումը չարաշուք հետքեր շինած էր անոր մէջ։ Սարսափելի մտահոգութիւն մը պատած պաշարած էր Աբրահամու զաւակները, Յակոբի սերունդը։ Այս մտահոգութիւնը տարածուած էր ամէն կողմ։ Բայց բովանդակ Պաղեստին այդ գիշեր վհատած կը խորդար։ Անտեղեակ էր այդ գիշերուան փառքին։

Միայն Բեթղեհէմն քիչ մը անդին, բացօթեայ հովիւներ հանգուցած իրենց հօտը և մակաղատեղին քով տաքուկ թաղիքներու փաթթուած, անոր պահպանութիւնը կ'ընէին։ Պա՛րզ մարդիկ. ասոնք միայն տեսան եղածները և լսեցին։ Ինչ կար սակայն ա՛յդ գիշեր։

—Այն սքանչելի երկինքը բոլորովին երգ եղած էր։ Լուսաւորներու աշխարհին հզօր ներդաշնակութիւնը իր կատարեալ արտայայտութեան մէջ էր։ Հրեշտակներ, զուարթութեան ա՛յն անձնաւորութիւնները, անմեղութեան այն ձիւնափայլ և սպիտակափառ ոգիները միայն կը վայելէին այդ խորհրդաւոր գիշերուան փառքը։ Ասոնց ելեւէջները արագ, ներդաշնակ, բոցաճաճանչ, ամբիծ տպաւորութիւն մը կը թողուր։ Այս հրեշտակային շարժումը սարքուած էր մարդոց համար, բայց անոնք խոր քունի մէջ թաւալած էին. և հրեշտակներ միակ երգ մը կ'երգէին, միակ աւետիս մը կու տային. «Փա՛ռք ի բարձունս Աստուծոյ, և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»։

Հրեշտակներ հրմշտկեցին խեղճ հովիւները, Աստուծոյ փառքը ցոյց տուին անոնց, որ ծագած էր իրենց վրայ։ Խե՛ղճ մարդիկ, գոնէ դուք տեսնէք փառքի, խաղաղութեան, հաճութեան ծագումն ու ծնունդը։

Զուարթուն խումբին ձայնէն արթնցան հովիւները և դէպ ի Բեթղեհէմ վազեցին, գտան այր մը, որ լեցուած էր խորհրդաւորութեամբ։ Հասկցան հրեշտակներու լեզուով խօսուածներուն իմաստը։ Իրենք ալ սկսան կրկնել հրեշտակային երգը և խաղաղութեան ծնունդը, փառքի ծագումը աւետել անխաղաղ սրտով խորդացող քաղքըցիներուն։

Աւետի՛ս ձեզ. Փրկիչը ծնաւ. հրեշտակներ մեզ պատմեցին զայն. մենք տեսանք անոնց գեղեցիկ ելեւէջը, լսեցինք անոնց երգերը երբ դուք կը խաղայիք։ Օ՛ն, ելէ՛ք, դուք ալ նայեցէ՛ք։ Լսեցին մարդիկ և խռովեցան։ Հեռի, շատ հեռի երկիրներէն, «մոգ»եր, ժամանակին է՛ն գիտուն մարդիկը, փառապանծ գիշերուան երգը լսած էին կարծես. վարսամագեղ երկնային լոյս մը անոնց ճամբան կ'ուղղէր. այս մարդիկ կը ճանչնան մեծ ծնունդի մը նշանները և անշուք մսուրին շուքը կ'աւելցնեն թանկագին և խնկանուէր նուէրներով։

Սամսոն ԲԱԲԳԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ԻԶՄԻՐԻ ԳՈՐԾԵՐ

(Թղթակցութիւն Արեւելքի)

ԻԶՄԻՐ, 30 դեկտեմբեր.

Այս տարին, զոր վաղը պիտի թաղենք, բոլորովին ապարդիւն չանցաւ Իզմիրի համար։ Ուշադրութեան զարնող երեւոյթն է երիտասարդներու եռանդը կրթական ու մարդասիրական գործերու մէջ։ Հիները սկսած են տեղի տալ նորերու, և ասոնք՝ ուրախ ենք ըսելու թէ լիովին կը լրացնեն իրենց վրայ դրուած ամէն ակնկալութիւն։

Եկեղեցին սկսինք։ Հոգաբարձութիւնը, երիտասարդներէ կազմուած, երկու տարիէ ի վեր իր անձանձիր աշխատութեամբը յաջողած է կրկնապատկել հասոյթը, կէս առ կէս զեղչելով ծախքերը ու դեռ երէկ փառաւոր համարատուութեամբ մը փակեց իր շրջանը, յաջորդ թողլով ազնիւ ու գործունեայ նոր խումբ մը։ Կարողութիւն։

Քոյր և եղբայր որբանոցներ, երկուքն ալ այս տարի, լաւ շրջան մը բոլորեցին ժողովրդային գուրգուրանքին ենթակայ։

Աղքատախնամը սքանչելի գործունէութեան երեք տարիներէ վերջ այս տարի իր շրջանակին մէջ կ'առնէ բնիկ Իզմիրցի աղքատին դասակարգն ալ, և ամէն տեղ օգնութեան կը հասնի խոնարհ խաւերու պէտքերը հոգալու։ Մեսրոպեան Դպրասիրաց ընկերութիւնը, միանալով ուրիշ բարենպատակ ընկերակցութեան մը հետ, տարուան վերջը հաճոյքով կը դիտէ իր կատարած անշշուկ այլ ազնիւ գործը,—ձրի դաստիարակութիւն տալ անուս տեղացիներու և պանդուխտներու։ Ուսումնասէր ընկերութիւնը այս տարի կը նըւիրէ Իզմիրի երկու ժրաջան վարժուհիներ, զորս Ֆրանսա կրթել տուաւ։ Ընթերցատունը նորանոր գիրքերով կը ճոխանայ և կը լսեմ թէ հիմնադրին կիսարձանը պիտի կանգնուի հոն, երեսնամեակին առթիւ, պատիւ մը որ ամէն կերպով արժան է Գարեգին էֆ. Բարագեանի, որ կը լսենք ուրախութեամբ թէ ընթերցատան նուիրած է իր 60 լիրայի պահանջքը։

«Կրթասէր»ը այս տարի կը բոլորէ իր տասնամեակը, ու իր մանկապարտէզով արդարեւ արժան է ամբողջ Իզմիրի Հայերուն երախտապարտութեան։ Անոր խնամքով մանկութիւնը գորովալից սէր մը կը զգար դէպ ի իր մայրենի լեզուն։ Դպրոցները, թէեւ առժամեայ կարգադրութեան մը ներքեւ, սակայն բաղդատաբար աւելի անդորր զարգացման ժամանակ մը կ'անցընեն հիմակ։ Թոշակները ամենայն կանոնաւորութեամբ կը վճարուին և Իզմիրցին իրաւունք ունի յուսալու թէ դըպրոցական տարեգլուխէն՝ ուսանողները աւելի զարգացեալ պիտի գտնէ։ Ուսուցիչները ամէն վայրկեան այս պարագան նկատի ունենալու են։ Հիւանդանոցը կը փոխէ իր Հոգաբարձութիւնը, ու նորը կը կազմուի լաւ տարրերէ։ Կարողութիւն և յաջողութիւն կը մաղթենք։

Շրջակայ գիւղերու դպրոցներուն գանք։

Արդէն Գօրտելիոյի դպրոցին նկատմամբ պատահական թղթակից մը տեղեկութիւն տուած էր։ Չենք ուզեր շատ բան ըսել այս մասին. Անցածները պարզ դիտողութիւն մը ըրած էր թէ դպրոցը յուսացուած արդիւնքը չի տար։ Առիթ է տուեր Պ. պատահական թղթակիցին որ ելլէ գրէ թէ Գօրտելիոյի տեսուչը կրնայ ուսուցչի մը մէկ երկու տարի դաս տալ։ Կարելի է այդ տողերը գրողը լսեր է թէ Պոլիս վարժապետանոց մը պիտի բացուի. արդեօք Գօրտելիոյի տեսո՞ւչը պիտի առաջարկէ այդ ծրագրային վարժապետանոցին տեսչութեան։ Չեմ ուզեր զբաղեցնել ընթերցողները այս կարգի վէճերով. միայն վերջին անգամ մըն ալ կը յիշեցնեմ թէ մեղք են աղքատիկ ժողովուրդին հաւաքուած դրամները, որոնք ակնկալուած արդիւնքը չեն տար։

Փարթալի նկատմամբ հակասական լուրեր կան։ Սա ճիշդ է թէ դպրոցը լաւ վիճակ չունի եղեր։ Նոր տարին նայինք։ Իսկ աւելի հեռաւոր թեմերու նկատմամբ տեղեկութիւն չունինք։ Ըստ օրինի, Իզմիրի, Ուսումն. Խորհուրդը իրաւունք ունի վերին հսկողութիւնը ձեռք անցընել այդ դպրոցներուն։ Արդեօք ե՞րբ պիտի իրականանայ այս կեդրոնացման խնդիրը։

—Բայց անշուշտ շատ դժբաղդ չի՛ համարիր ինքզինքը Իզմիրցին, որ իր առաջնորդը Եպիսկոպոս եղաւ, վրայ տալով Իզմիրի առաջնորդութիւնը. Տ. Ներսէս Սրբազան ալ փոխադարձաբար։

Օրուան հրատապ խնդիրն է Առաջնորդի ընտրութիւնը։ Բոլոր միտքերը անով զբաղած են։ Ամավերջի նշանաւորագոյն դէպքն է 630 ստորագրութեամբ հանրագրութիւնը որով Իզմիրցիներ իրենց նախկին Առաջնորդը Մելքիսեդեկ Սրբազանը կ'ուզեն։ Դուրսէն հոս եկող որ և է անհատ երբ նայի դպրոցի, հիւանդանոցի շէնքերուն և ուրիշ շատ տեղեր, բարերարոյ անուններուն հետ կը կարդայ Մուրատեանց Սրբազանի անունը։ Անկեղծօրէն փափաքող ենք իր դարձին, պայմանաւ միայն որ ամբողջ Իզմիր ողջունէ իր դալուստը։ Կուսակցութիւններ, երկպառակութիւններ կրնան վնասել ալեզարդ Մուրատեան Սրբազանը։ Մօտէն տեղեակ չենք անցեալ խնդիրներու. միայն գիտենք թէ 600 ստորագրութեամբ հանրագրութիւնը յստակօրէն մատնանիշ կ'ընէ Տ. Մելքիսեդեկ սրբազանի բարձր արժանիքը։

—Կը նայիմ թէ ընկերութիւններու շարքին մէջ հատ մը մոռցեր եմ, «Դթասէր»ը։ 35 անդամուհիներ ունի, երեք տարի է հաստատուած է և Ծնունդի ու Զատկի տօներուն Ս. Հռիփսիմեան աղքատ սանուհիներուն հագուստ և կօշիկ կը շինէ։ Այս Ծնունդին նորէն 50 աղքատիկներ ուրախացուց։ «Դթասէր»ը հարուստ չէ, իր բարեգործութիւնը կ'ընէ քանի մը մեջիտիէ շաբաթական հաւաքելով, նուիրատուներուն մէջ կը գտնուին նոյն իսկ այն աղքատ սանուհիները որոնք ամիսը 10 փարա կը վճարեն, իրենց արժանապատուութիւնը չի վիրաւորելու համար։ Մինչեւ հիմայ 15,000 ղրուշէ աւելի ծախսած են, և ըսին ալ թէ ընկերութիւնը կը բաղկանայ 10-16 տարու օրիորդներէ։

«Իզմիրի բարեգործութեան բաժակը լեցուեցաւ, ա՛լ բաւ է» կ'ըսէր բարեկամ մը։

«Դթասէր»ը այդ բաժակին վրայ դրուած վարդի թերթն է», պատասխանեցի։ Եւ Իզմիր կրնայ հպարտանալ 1898 տարեշրջանով։

Ռ. ՈՐԲԵՐԵԱՆ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Սւէթ ռուս լրագիրը սապէս կը խօսի միջազգային կացութեան վրայ.

«Ֆրանքեւռուս դաշնակցութենէն զատ, Եւրոպայի մէջ երկու զօրաւոր տէրութիւններ կան. Անգլիա ահագին նաւատորմով մը և Գերմանիա՝ ոտքէն մինչեւ գլուխը զինուած: Այս երկու տէրութիւններէն իւրաքանչիւրը բաւական զօրութիւն ունի և կրնայ, առանց դաշնակցի մը օգնութեան, դէմ դնել պաշտպանողական պատերազմի մը և միանգամայն յարձակողական գործի մը ձեռնարկել: Այդ երկու երկիրները միայն Ռուսիայէն ու Ֆրանսայէն կը վախնան և այդ դաշնակցութիւնը տկարացնելու համար բան մը չեն կրնար ընել: Ֆրանքեւռուս դաշնակցութեան թշնամիները ապարդիւն մեքենայութիւններ դարձուցած են և կը դարձնեն Ֆրանսան Ռուսիայէն բաժնելու համար: Պէրլինի ու Լոնտոնի լրագիրները ամէն տեսակ չարամիտ զրպարտութիւններ բերին և սուտեր հանեցին, որպէս զի Ֆրանսացիները զգուշանան Ռուսերէն, բայց բան մը չկրցան ընել, թէև սուտ լուրեր պահ մը վրդովում առաջ բերին Ֆրանսայի մէջ: Անգլիացիները երբ ոեւ է նպատակի հասնիլ ուզեն, իրենց ոսկին չեն խնայեր: Անգլիոյ դրամովը Ֆրանսայի մէջ հաստատուեցաւ հակահայրենասէրներու կուսակցութիւնը որ Ռուսիոյ դաշնակցութեան տեղ Անգլիոյ դաշնակցութիւնը ձեռք բերելու կ'աշխատի: Տեսանք թէ այդ նպատակը ջատագովողները Տրէյֆիւսեան լրագիրներն են: Ատոր համար էր որ Ֆրանսական ազգին մօտ մեծ յարգ մը չգտան:»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Տեպայի Լոնտոնի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ.

Երբ հարցուի թէ Լորտ Սոլզպէրի ինչո՞ւ Կապոյտ Տետրակ մը հրատարակեց Մատակասքարի վրայ, քանի մը բացատրութիւններ կը ներկայանան: Առաջինը սա է թէ այն միջոցին երբ Խորհրդարանը պիտի գումարուի, նախարարապետը զգալով որ Խորհրդարանին մէջ յարձակում պիտի կրէ, առաջքը կ'առնէ հրատարակելով Կապոյտ Տետրակ մը որ պիտի ապացուցանէ զինքը քննադատողներուն թէ Մատակասքարի խնդիրը եթէ չկարգադրուի, ինքն պատասխանատու չէ: Երկրորդ բացատրութիւնն ալ սա է թէ Լորտ Սոլզպէրի, ինչպէս ըրաւ Ֆաշոտայի խնդրին առթիւ, ուզած է կարծիքներու այնպիսի շարժում մը առաջ բերել որ բանակցութիւններու ատեն իրեն ծառայելու բնութիւնը ունենան: Նախարարապետը, ինչպէս արդէն ըսած եմ, կրնար խստապահանջ երեւնալու համար ժողովրդական զգացումին կոչում ընել և զիջողութիւններ չընել: Վերջապէս, երրորդ բացատրութիւն մըն ալ կայ թէ Լորտ Սոլզպէրի Մատակասքարի հետ Անգլիոյ ունեցած վաճառականութեան վրայ շատ ոյժով խօսելով և անոր կարեւորութիւնը ու արժէքը աւելցնելով, մինչդեռ միւս կողմէ անգլիական լրագիրները կ'աշխատին ապացուցանելու թէ Ֆրանսա շատ քիչ իրաւունքներ ունի Նիւ Ֆաունտլէնտի մէջ, իրեն կը վերապահէ այդ երկու խնդիրները իրարու դէմ հանելու գործը:

Այս երրորդ բացատրութիւնը որ Անգլիոյ հանրային կարծիքը զգուելու բնութիւնը ունի, կարելի է լաւագոյնը չըլլայ. բայց անվիճելի է թէ ամէնէն աւելի լրագիրներու ջիղերուն դպչողն է. ասոնք արդէն մէկ անգամէն երկու փափուկ խնդիրներ կարգադրուած կը տեսնեն: Աւելի աղէկ կ'ըլլայ, կարծենք, անգլիական հասարակութիւնը երկար ատեն չթողուլ այս պատրանքին տակ, վասն զի եթէ Մատակասքարի խնդիր մը կայ, ինչպէս կ'ըսեն Անգլիացիները, զոր ոչ ոք կ'ուրանայ Ֆրանսայի մէջ, նոյն աստիճանին հաւասար Նիւ Ֆաունտլէնտի խնդիր մը չի կայ: Արդարեւ, Անգլիացիները եթէ Մատակասքարի մէջ առեւտրական շահեր ունին, եթէ կրնան մէջ բերել կարգ մը խօսումներ ու յանձնառութիւններ, որոնց երկար ատենէ ի վեր յապաղած գործադրութիւնը պահանջեն, Նիւ Ֆաունտլէնտի մէջ այդ տեսակ բան մը չի կայ: Նիւ Ֆաունտլէնտի մէջ Ֆրանսա հաստատուն և անվիճելի իրաւունքներ ունի և զանոնք կը գործադրէ: Կ'երեւայ թէ այս իրաւունքներու կիրառութիւնը անհանգստութիւն կը պատճառէ Նիւ Ֆաունտլէնտցիներուն որոնք անոնց ջնջումը կ'ուզեն: Ասիկա ալ ուրիշ գործ մըն է: Ֆրանսա կը գտնուի անհատի մը վիճակին մէջ որուն տունը նեղութիւն կը պատճառէ դրացի կալուածատէրին, որ կ'ուզէ ընդարձակել կամ զարգացնել իր սեփականութիւնը: Այս վերջինը սա միայն կրնայ ընել. այն է խնդրել տանտիրոջմէն թէ կու՞զէ իր անշարժ կալուածը ծախել, և բանակցիլ գնման պայմաններուն վրայ: Ուրեմն Նիւ Ֆաունտլէնտ ու Մատակասքար իրարու հետ առնչութիւն մը չունին:

Այս այսպէս ըլլալով, անկարելի չէ որ Լորտ Սոլզպէրի, որ ամէնէն աղէկ գիտէ այս պարագաները, ուզած ըլլայ հանրային կարծիքին վրայ ազդեցութիւն բանեցնել, ուրիշ ամէն խնդիրներէ դուրս Մատակասքարի խնդիրը ներկայացնելով. բայց այս կէտին վրայ թերեւս սխալ ճամբու հետեւած է: Անգլիական լրագիրները, իրաւ է որ շատ բարձրաձայն կը պոռան, ուրիշ կ'երեւայ թէ Անգլիոյ առեւտրական շահերէն տարբեր բան մը կայ: Միսիոնարները Մատակասքարի մէջ միշտ զօրաւոր ընդդիմութիւն մը ըրած են Ֆրանսայի և հանրային կարծիքը ներկայացնող քանի մը լրագիրներու վրայ ահագին ազդեցութիւն ունին: Սակայն եթէ Մատակասքարի մէջ կրօնական ու անհատական շահեր խնդրի տակ են, ստոյգ իրողութիւն մը կայ թէ Մատակասքարի խնդիրը անոնցմէ չէ որոնց համար Անգլիացիները տրամադիր ըլլան յուզուելու: Երբ խնդիր եղաւ ափրիկեան տիրապետութեան համար, որուն հիմնադիրը ըլլալ կ'ուզէ Պ. Սէսիլ Ռոտս, և զոր Անգլիացիները որոշած են անպատճառ ի գլուխ հանել, այն ատենը ուրիշ կերպ վարուեցան: Այս խնդրին վրայ հանրային կարծիքը այնչափ արմատացած գաղափար մը կազմած է որ կարելի չէ ո և է կերպով խելք գալ. բայց Մատակասքարի անգլիական վաճառականութեան համար, որ 5-6 միլիոն ֆր.ի կը հասնի, ժողովրդական երեւակայութիւնը մտահոգ ըլլալու բան մը չունի:

Ուրեմն սա եզրակացութեան կը յանգինք թէ երեք հարցումներուն ամէնէն ընդունելին առաջինն է. Լորտ Սոլզպէրի կ'ուզէ հիմնաւորել զինքը քննադատողները, ցոյց տալով անոնց թէ Մատակասքարի մէջ անգլիական շահերուն համար ձեռքէն եկածը ըրած է և թէ իր հեռագիրներուն մէջ ցոյց տուած է պէտք եղած կորովը և ուժգնութիւնը: Հիմա կը մնայ սա ենթադրութիւնը թէ Լորտ Սոլզպէրի կրնայ ըլլալ որ կը բաղձայ մէկ անգամէն կարգադրել Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ եղած բոլոր խնդիրները, արեւելեան և արեւմտեան Ափրիկէ, Չին, Սիամ, Նիւ Ֆաունտլէնտ և այլն: Եթէ այսպէս է, մինչեւ փետրուար 7 ուրիշ կապոյտ տետրակներ ալ պիտի ունենանք և Մատակասքարինը առաջին հատորը պիտի ըլլայ: Սպասենք:

ՓԻԼԻՓԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.— Մանիլայէն յունուար 10 թուականով կը հեռագրեն թէ տեղական իշխանութիւնները զգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնեն: Բոլոր զինուորները զէնքի տակ են: Բնիկները կը հեռանան քաղաքէն: Ակուինալտօ նոր յայտարարութեամբ մը կը սպառնայ Ամերիկացիները վանել Փիլիփինեաններէն.

Մանիլա և շրջակաները բնակող բնիկները գաղտնի հրաման ստացեր են Մաթոլոսի մօտ հաւաքուելու, զինուած վիճակի մէջ:

—Ուաշինկթընի շրջանակներուն մէջ կ'ըսեն թէ Պ. Մաք Քինլիի տրամադրութեան տակ դրուած երեք միլիոն տոլարը Մանիլայի համար շատ օգտակար պիտի ըլլայ ներկայ տագնապալից վիճակին մէջ:

—Սպանիացի զօրավար Րիոս յունուար 11 թուականով կը հեռագրէ Մատրիտ.— Ապստամբները կը համախմբուին Մանիլայի շուրջը՝ քաղքին վրայ յարձակելու նպատակով: Մանիլայի մէջ պաշտպանութեան համար մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին: Վիզաեայի բնիկները թող չեն տուեր որ Ամերիկացիները ցամաք ելլեն և կը սպառնան կրակ ընել անոնց վրայ: Ամերիկացիները ետ կեցեր են ցամաք ելլելէ և չեն ուզեր ռմբակոծել Իլօ Իլօն, վասն զի բնիկները քաշկռտելով թրջած էին Եւրոպացիներուն տուները՝ ամերիկեան ռումբերէն այրուելու համար: Ապստամբները որոշած են ազդու կերպով դիմադրել Ամերիկացիներուն և պատերազմիլ անոնց հետ, տակաւին օգնութիւն չստացած: Ակուինալտոյի յայտարարութիւնը, որ Մ. Նահանգաց տիրապետութեան դէմ է, մեծ խանդավառութիւն պատճառեր է ապստամբներուն:

—Հոնկ-Քոնկի մէջ Փիլիփինեանց յանձնաժողովը իր բոլոր յարաբերութիւնները խզեր է տեղւոյս ամերիկեան հիւպատոսին հետ: Բարձրագոյն դատարանին աղերսագիր մը մատուցանելով խնդրեր են որ իրենց վերադարձուի այն 47,000 տոլարը որ անցեալ յունիսին նոյն հիւպատոսին յանձնուած էր իբրեւ գանձապահ՝ Փիլիփինեանց անկախութեան համար կատարուած հանգանակութեան: Կարեւոր յայտնութիւններու կը սպասուի հաստատող թէ ամերիկեան կառավարութիւնը իբրեւ պատերազմիկ ճանչցեր է Փիլիփինեանները, զէնք տալով և բարոյական օգնութիւն մը ընծայելով անոնց՝ Սպանիոյ դէմ մղուած պատերազմին աջակցելու համար, միանգամայն վաւերացնելով այն կարգադրութիւնը որ ապրիլին Սինկափուրի մէջ կնքուած էր Ակուինալտոյի հետ:

—Լոնտոնի լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Եւրոպա գտնուող Փիլիփինեանց գործակատարները Հոնկ-Քոնկի յանձնաժողովէն սա հեռագիրը ստացեր են յունուար 7 թուականով.— «Ամերիկացիներուն հետ անպատճառ թշնամութիւնները պիտի սկսին: Նախայարձակը մենք չենք:»

Փիլիփինեանց առեւտրական տուներէն առնուած հեռագիրներ ալ կ'ըսեն թէ կացութիւնը շատ ծանրացեալ է և մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ:

Եւրոպայի մէջ Փիլիփինեանց ներկայացուցիչները հետեւեալ հեռագիրը ուղղեր են Պ. Մաք Քինլիի.

«Հաշտութեան դաշնագիրը դեռ վաւերացած չէ: Ամերիկացիներու վեհապետութեան յաւակնութիւնները կանխահաս են: Կը խնդրենք ետ առնել Իլօ-Իլօյի նկատմամբ տրուած որոշումները, Փիլիփինեանց բնիկները՝ Ամերիկայի բարեկամութեանը և դաշնակցութեանը փափաքող են. զինուորականութիւն, և Նենգութիւնը կ'ատեն.»

—Մանիլայէն չորեքշաբթի թուականով կը հեռագրեն թէ զինուոր տանող շոգենաւները երկաթ նետեր են Իլօ-Իլօյի նաւահանգիստին մէջ: Եթէ հրաման տրուի, քաղաքը կարելի է քանի վայրկեանին գրաւել: Փիլիփինեանց հանրապետական լրագիրները կը շարունակեն բուռն յօդուածներ հրատարակել ամերիկեան տիրապետութեան դէմ, Ակուինալտօ հրամայեր է իր զինուորներուն որ միայն պաշտպանողական վիճակի մէջ մնան: Ծովեզերքներու վրայ Ամերիկացիները առաւելութիւններ պիտի ունենան, բայց կղզիին ներսերը, մանաւանդ Լուսոն կղզիին մէջ կատարելի գործողութիւններն են որ մտահոգութիւն կը պատճառեն Ուաշինկթընի մէջ: Այս պատճառաւ ամերիկեան կառավարութիւնը ձեռքէն եկածը պիտի ընէ, որպէս զի թշնամութիւնները չսկսին: Լուսոնի մէջ զինուած ապստամբներու թիւը 60,000ի կը հասնի: Զօրավար Օթիս կը յայտարարէ թէ բաւական զօրք ունի պահպանելու Մանիլան, արուարձանները ու Քավիթէն. Նոյնպէս Իլօ-Իլօ ալ զօրք կրնայ ղրկել Միլլըր զօրավարին: Բայց շատ մարդու պէտք ունի արշաւելու ամբողջ արշիպեղագոսին մէջ և դէմ դնելու Փիլիփինեանց բնիկներուն, մացառներու մէջ պահուըտելով մղած պատերազմին որուն համար շատ ճարտար են: Միւս կողմէ Մ. Նահանգները Քուպան գրաւելու ստիպուած ըլլալով պատրաստ զօրք չունին Փիլիփինեանց գրաւումը փորձելու համար:

—Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն Մորնինկ Բոսթի.

«Նախագահ Պ. Մաք Քինլի հիմա համոզուած է թէ օտար տէրութիւն մը կ'աջակցի Փիլիփինեանց բնիկներուն: Արտաքին գործոց նախարարութիւնը կարեւոր տեղեկութիւններ ունի իր ձեռքը հաստատող թէ ո՞րն է այն տէրութիւնը որ Ակուինալտոյին կ'օգնէ Ամերիկացիներուն դիմադրելու համար:»

Արդէն ըսուեցաւ թէ այդ տէրութիւնը Գերմանիան է: Այս պատճառաւ Մ. Նահանգաց մէջ զայրոյթը կը սաստկանայ Գերմանիոյ դէմ:

—Մ. Նահանգաց անցեալ չորեքշաբթիի նիստին մէջ Պ. Պաքոն հետեւեալ բանաձեւը առաջարկեց.

«Մ. Նահանգները պատերազմեցան Սպանիոյ հետ ոչ թէ օտար երկիրներու յաղթելու կամ տիրելու, այլ գործադրելու Խորհրդարանին որոշումը որուն համաձայն պատերազմը հրատարակուեցաւ: Հետեւաբար Մ. Նահանգները կ'ընդունին թէ Փիլիփինեանց ժողովուրդը պէտք է ազատ ըլլայ, կը մերժեն այդ Արշիպեղագոսին մէջ վեհապետական իրաւունքներ գործադրելու գաղափարը, և իրենց որոշումը կը հռչակեն Փիլիփինեանց կառավարութիւնը Փիլիփինեանց բնիկներուն յանձնելու, ինչ ինչ պայմաններով:»

Նոյն նիստին մէջ ծերակուտական Պ. Ֆորաքէր, Պ. Մաք Քինլիի գաղափարները յայտնելով ըսեր է. «Մ. Նահանգները որոշած են իրենց ձեռքը պահել Փիլիփինեանները մինչեւ այն ատեն որ բնիկները կարող ըլլան ինքզինքնին կառավարելու: Նոյն իսկ եթէ Մ. Նահանգները կատարեալ իրաւունք ունենան Փիլիփինեանները վերջնապէս իրենց սեփականացնելու, ո՛չ Պ. Մաք Քինլի և ո՛չ Ծերակոյտը չեն թախանձեր.»

Պ. Ֆորաքէր պատասխանելով այն հարցման թէ ինչու համար Քուպայի նկատմամբ եղածը Փիլիփինեաններու համար ալ չըներ, ըսեր է. «Քուպայի խնդրին մէջ միայն Մ. Նահանգաց և Սպանիոյ յարաբերութիւնները պէտք է նկատողութեան առնել, մինչդեռ Փիլիփինեաններու համար ուրիշ դժուարակնճիռ խնդիրներ կան, որոնց մասին դռնփակ նիստի մը մէջ միայն կարելի է խօսիլ:»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Նովոյէ Վրէմիա կը հրատարակէ իր թղթակցին մէկ տեսակցութիւնը Բեդերսպուրկի ամերիկեան դեսպանատան Ա. քարտուղարին հետ: Ասիկա հաստատելով որ հիմա լաւ յարաբերութիւններ կան Մ. Նահանգաց և Անգլիոյ միջեւ, յայտարարեր է թէ այդ երկու երկիրներուն միջեւ ո և է համաձայնութիւն չէ գոյացած և առայժմ գոյութեան պատճառ ալ չունի, վասն զի Մ. Նահանգաց քաղաքականութիւնը Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ բոլորովին առեւտրական է և ոչ ոք կը փորձէ այդ քաղաքականութեան արգելք ըլլալ:

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Նախարարապետ Պարոն Պանֆի, ազգային պաշտպանութեան նախարար Պարոն Ֆէճէրվարի և ելմտական նախարար Պ. Լուքաչ կիրակի օրը Վիէննա ժամանելով Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր հետ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին որ ժամ մը տեւեց և որուն ներկայ գտնուեցաւ կայս. դահլիճին անդամ կոմս Ջէխնէի: Խորհրդակցութիւնը երէկ ալ շարունակուեցաւ,

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Եղեռնադատ ատեանին Ա. Նախագահ Պ. Մազօ, անդամ Պ. Պ. Պառէթի և Վուազէնի հետ, երէկ սկսաւ՝ Քէնէ տը Պօրբէրի խնդրին նոր քննութեանը:

Վճռաբեկ ատեանի պատժական ճիւղին Նախագահ Պ. Լէօվ Նամակով մը ծանոյց դատական նախարար Պ. Լըպէյի թէ Էսթերհազիին՝ իբրեւ վկայ վճռաբեկ ատեանին ներկայանալը շահեկան է: Նախարարը հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Պէրթիւլիսի հաղորդեց Պ. Լէօվի Նամակը: Պ. Պէրթիւլիս իմաց տուաւ Էսթերհազիի թէ կրնայ իր ազատութեան համար առանց վախ ունենալու Բարիզ երթալ, որչափ ատենի համար որ յարմար դատէ վճռաբեկ ատեանը: Պ. Քավան, Էսթերհազիի փաստաբանը, հարցաքննիչ դատաւորին այս զիջումը պիտի հաղորդէ իր փոխանորդեալին:

—Աւստրիական ռամիկան-զինուորներու տեղակալ Ֆիլիբի Նամակին այն մասը որուն համար ըսուեցաւ թէ Պ. Քավէնեաքի քով կը գտնուի և որ յանձնուեցաւ վճռաբեկ ատեանին.

«... Լըպրէօն Ռընօ հարիւրապետը ճամբուն պէս ինծի հաղորդեց Տրէյֆիւսի խոստովանութիւնները, այն օրը երբ աստիճանազրկութիւնը կատարուեցաւ. կըրնամ ըսել թէ հարիւրապետը առաջին անգամ ինծի պատմեց իր լսածը:

«Ահաւասիկ իրողութիւնը.

«Զինուորական-վարժարանի բակին մէջ իմ խումբիս հետ ծառայութեան մէջ էի, և մինչ Լըպրէօն Ռընօ հարիւրապետը Տրէյֆիւսի վրայ կը հսկէր պահականոցին առջեւ, ես կը պտտէի նոյն պահականոցին մէջ. աստիճանազրկութեան արարողութեան սկսելուն համար թմբուկը դարնուելէն քանի մը վայրկեան առաջ, հարիւրապետ Լըպրէօն Ռընօ դուրս ելլելով ինծի մօտեցաւ և ըսաւ. «Այդ սինլքոր Տրէյֆիւսին քովը գտնուելէս ի վեր, ամէն կերպով կը ջանայ ինծի հետ խօսելու. բայց չեմ պատասխաներ իրեն: Ըսաւ թէ յանձնած պաշտօնաթուղթերը աննշան բաներ են և թէ ուրիշ աւելի կարեւորներ ձեռք անցընելու համար ըրած էր: Ցաւեց թէ ինքը անմեղ է և թէ չէ գործած այն ոճիրը որուն համար աստիճանազրկ պիտի ըլլայ, բայց թէ երեք տարիէն անմեղութիւնը պիտի հաստատուի:»

«Մտածելով յիշեցի թէ այս էր Լըպրէօն Ռընօ հարիւրապետին ինծի ըսածները: Երբ Տրէյֆիւսը կառքով տարին, ես եւ ուրիշ սպաներ, պահեստի ու գործօն ծառայութեան մէջ գտնուող, հաւաքուեցանք հարիւրապետին շուրջը: Ասոնց հետ լրագրի ներկայացուցիչներ ալ կային: Խօսակցութեան միջոցին Լըպրէօն Ռընօ անոնց ալ կրկնեց ինծի ըսածները: Այդ միջոցին մինչեւ իսկ հարիւրապետին արմուկին դըպայ, ըսել ուզելու համար թէ անծանօթ մարդեր կային մեր շուրջը:»

—Սիէքլ և Օռօռ կը ծանուցանեն թէ Տրէյֆիւսի գործին գաղտնի պարունակին մէջ կեղծ թուղթ մըն ալ գտնուեր է: Պ. Քավէնեաք իր յուլիս 7 ի ճառին մէջ, խօսելով «այդ սինլքոր Տ...ն» անունով թուղթին վրայ, ըսած էր թէ 1894 ապրիլ 16 թուականը կը կրէ, այսինքն գրեթէ ժամանակակից է պորտերոյին: Այդ թուղթը, կ'ըսեն Սիէքլ ու Օռօռ, աւելի հին է: 1893 ին ձեռք անցուեր և իր այդ թուականը նենգութեամբ աւելցած է. Օռօռի մէջ հրատարակուած նամակ մը կը յայտարարէ թէ այս իրողութիւնը հաստատուած է արտաքին գործոց նախկին նախարար մը:

ՔԱՐՈԼԻՆԵԱՆՆԵՐԸ. — Մատրիտէն կը հեռագրեն թէ նախարարապետ Պ. Սակասթա բացարձակապէս կը հերքէ այն զրոյցները թէ Գերմանիոյ հետ բանակցութիւններ կը կատարուին Քարոլինեան կղզիները ծախելու համար: Նախարարապետը կը յայտարարէ թէ կառավարութիւնը, առանց Խորհրդարանին հաւանութեան չի կրնար ո և է երկիր թողելու համար բանակցիլ: Գերման թերթ մըն ալ ըսելով որ այդ բանակցութեան մասին եղած լուրերը կանխահաս են, կը յարէ. «Ստոյգ է որ Գերմանիա, նկատողութեան առնելով սպանեւամերիկեան պատերազմին առաջ բերած փոփոխութիւնները, կը ջանայ ձեռք անցընել, իբրեւ նպաստաւոր լուծում մը գերման շահերուն:»

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ.—Եոհանսպուրկի առեւտրական մեծ տուներու ներկայացուցիչները հրաժարեր են Եոհանսպուրկի առեւտրական Սենեակին անդամակցութենէն և ոյժ կու տան Թրանսվաալի նորակազմ ընկերութեան մը, որուն նպատակն է առեւտրական կատարեալ ազատութիւն, առանց հանքատէրերու միջամտութեանը:

ՀՌՈՄՈՒԼՈՍԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՔԱՐԸ.— Հռոմէն կը գրեն թէ Ֆորումի մէջ կատարուած խուզարկութիւններու պահուն գըտնուեր է Հռոմուլոսի գերեզմանաքարը գտնուեր է:

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԷՆ կը հեռագրեն թէ յունիսին եւրոպեան ջուրերը ուղեւորելիք ամերիկեան նաւաբաժինը, որ չորս զրահաւորէ պիտի բաղկանայ, կը գտնուի ծովակալ Շլէի հրամանատարութեանը տակ:

ՊԷՐԼԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ կոմս Էկլոֆշթայն անուն նախորդ սպայ մը ձերբակալուեր է՝ խաղի մէջ խարդախութիւն ըրած ըլլալուն համար: Այս գործին մասնակից կ'երեւան բանակին ու բարձր դասուն պատկանող բազմաթիւ անձնաւորութիւններ: Կ'ըսուի թէ երկու ֆրանսացիներ ալ ձերբակալուած են:

ՏՈՔԹ. Բ. ՔԻԼԻՆՔԻՐԵԱՆ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԿՆԱՒՏԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Որ իր վաղեմի փորձառութեամբը նախածանօթ է ժողովրդեան, մի քանի տարիներէ ի վեր երկար ուսումնասիրութիւններ կատարելէ զկնի ի Բարիզ, այժմ վերադարձած է մայրաքաղաքս, հաստատելով իր բնակութիւնը Բերա, Մէքթէպ-Պայըրամ փողոց, թիւ 29 տունը, ուր ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի, և մասնաւորապէս կը դարմանէ կնոջական և ջղային ամէն տեսակ հիւանդութիւններ: Հինգշաբթի օրերը միեւնոյն ատեն ձրի կը դարմանէ կարօտեալները:

Նաեւ յաճախորդաց դիւրութիւն ընծայելու համար, Պոլսոյ կողմը ի Գումգափու Սուլ-Թէքքէ փողոց 9 թիւ տունը երկուշաբթի և ուրբաթ օրերը մինչեւ կէսօր հիւանդ կը դարմանէ:

Ելեկտրաբուժում իր ամեն տեսակներովը, մասնաւոր ճշնուքիւն Ռէօնթկէնեան կատարելագործեալ մեքենայով:

225 8—24

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱ

Սդամպուլ իր երկնուան Խմբագրականը կը նուիրէ Նուպար փաշայի: Մեր ֆրանսացի պաշտօնակիցը, ամփոփ տեսութեան մը մէջ, վեր կը հանէ Եգիպտոսի նախկին նախարարապետին քաղաքական գործունէութեան գլխաւոր գիծերը: Ահաւասիկ այդ յօդուածը.

Ցաւակնութիւն չունինք հապճեպով գրուած քանի մը տողերու մէջ ամփոփել այս նախարարին գործը՝ որ իր երկրին կէս դարէ աւելի ժամանակամիջոցի պատմութիւնը լեցուց: Բայց չենք կրնար անոր անհետացումը տեսնել առանց գոնէ յիշելու անոր կեանքին քանի մը մեծ յիշատակները: Եօթանասնամեայ ծերունին որ մեռաւ Բարիզի մէջ, այնքան խռովայոյզ կեանքէ մը ետքը, Իզմիր ծնած էր 1825 ին: Հանրային կեանքի պատրաստուած էր հիմնաւոր դաստիարակութեամբ մը զոր առաւ նախ Զուիցերիա և շարունակեց ու աւարտեց Ֆրանսա, Բարիզի մէջ է, քաղաքակրթութեան ու յառաջդիմութեան երգին մէջ, որ իր առաջին խանդավառութիւնները գտաւ. Եւ հոն է որ վերադարձաւ մեռնելու: Այս պարզ մերձեցումը գոհացում կու տայ իրեն այն չարամիտ ակնարկութիւններուն դէմ, որով ոմանք կը փորձէին զինքը ներկայացնել իբրեւ յամառ թշնամի մը Ֆրանսայի: Իրաւ է որ քիչ շատ կորով ունեցող ամէն քաղաքագէտի կեանքին մէջ անխախ գործեր կը գտնուին որոնք կրնան կերպ կերպ մեկնութիւններու առիթ ընծայել: Միջակ մարդերու գործերն են միայն որոնք վէճի առարկայ չեն ըլլար: Նուպար փաշան արեւելեան Մազարէնը անուանուած են: Թերեւս կարծուածէն աւելի նմանութիւն և նուազ պարսաւանք կայ այս բաղդատութեան մէջ: Երկար ատեն կայ որ պատմական անկողմնակալութիւնը նախանձելի տեղ մը տուած է Մազարէնին՝ այն նշանաւոր նախարարներու շարքին մէջ որոնք պատիւ կը բերեն ֆրանսական պատմութեան: Օր մը պիտի պատմուի թէ ինչ մարդ էր Նուպար փաշան որ Իպրահիմ փաշայի, Ապպաս փաշայի, Սայիտ փաշայի, Իսմայիլ փաշայի և Թէվֆիգ փաշայի Խտիւութեան օրերուն՝ ամէնէն մեծ պատասխանատուութեանց բեռը կրած է, առանց տկարանալու: Բայց ատոր ժամանակը եկած չէ դեռ:

Այսօր, իր գործին մէկ մասը միայն կ'ուզենք մատնանիշ ընել, այն որ այլեւս վէճի նիւթ չի կրնար ըլլալ և որ նուազ մեծ մարդոց իսկ պիտի բաւէր փառքը կազմելու,— այն է Եգիպտոսի դատական բարենորոգումը կամ՝ թէ խառն դատարաններուն կազմակերպութիւնը: Յայտնի է թէ արեւելեան երկիրներու մէջ հիւպատոսները իրենց ազգակիցներուն հանդէպ դատական շատ լայն իրաւասութիւններ ունին: Արդ, հիւպատոսական դատարաններուն միջեւ բազմաթիւ անհամաձայնութիւններ կը ծագին՝ երբ տարբեր հպատակութեան պատկանող անհատներ դէմ առ դէմ կը գտնուին: Կացութիւնը աւելի կը կնճռոտի, երբ եւրոպացիի մը ու տեղացիի մը միջեւ դատ մը ծագի: Եւ այս զեղծումներուն սովորական հետեւանքը կ'ըլլայ շատ մը ոճրագործներու անպատիժ մնալը: Նուպար փաշա մտածեց ի մի ձուլել Եգիպտոսի տեղական դատարանները եւ հիւպատոսական խառն դատարանները, տեղացիներուն և օտար հպատակներուն համար հաւասարապէս գործադրելի օրէնքներով: Դժուարութիւնը հոն էր որ պէտք էր այս ծրագիրը գործադրել առանց դպչելու զանազան երկիրներու հետ կընքուած հին պայմանագրութիւններուն և դաշնագրութիւններուն: Ութը տարի անընդհատ ձեռնարկներ և բազմաշխատ ջանքեր ըրաւ Նուպար փաշա՝ այդ դատական բարենորոգումը ընդունել տալու համար:

Նախարար մը որ այնքան բազմատեսակ զբաղումներու մէջ տեղ, զանազան ընդդիմութիւններէ նեղուած, գիտցաւ պահել այս տեսակ բարոյական գործի մը յստակ ու որոշ տեսութիւնը և չտկարացաւ իրեն պարտականութիւն սեպած աշխատութեանը մէջ, այդպիսին մարդ մըն էր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Յայտնի է թէ Խառն Ժողովը ընդհանուր կտակներու համար հիմնագիծ մը պատրաստած և յանձնած էր Ս. Պատրիարք Հօր որ անոր համեմատ կարգադրած է կտակներու խնդիրը: Ս. Պատրիարք Հայրը այդ հիմնագիծը շրջաբերականով մը հաղորդեց մայրաքաղաքիս կրտակընկալ հաստատութիւններուն:

—Ս. Պատրիարք Հայրը այս իրիկուն ներկայ պիտի գտնուի Մայր եկեղեցւոյ ճրագալոյցի արարողութեանց և գիշերը Պատրիարքարանի մէջ անցընելով վաղը Ս. Ծննդեան առթիւ պատարագ պիտի մատուցանէ Մայր եկեղեցւոյն մէջ:

Ծնունդի շնորհաւորական այցելութիւնները, ինչպէս երէկ ծանուցուեցաւ Պատրիարքարանի պաշտօնական յայտարարութեամբ, պիտի կատարուին հինգշաբթի օրը:

—Երէկ ծանուցինք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը դպրոցներու որբանոցներու յառաջադիմողներուն Նուէրներ պիտի ղրկէ: Այդ Նուէրները՝ յարմար գիրքեր, դպրոցական պիտոյք, գրական առարկաներ՝ ազգային գրավաճառներէն և թղթավաճառներէն հաւաքելու պաշտօնը յանձնուած է Միկրտիչ էֆ. Մելիքեանի որ Ծննդեան վերջը առնելով Նուէրները պիտի յանձնէ Ս. Պատրիարքին որ Նպաստի սնտուքին մէջ իբր Նուէր արձանագրելէ վերջը պիտի ղրկէ որբանոցները ի քաջալերութիւն:

—Կեսարիոյ Ս. Դանիէլ վանքին մէջ գտնուող այրեցեալ Տ. Աբրահամ քահանան վերստին գլխեր է Պատրիարքարան որպէս զի վեղարի օրհնութիւն տրուի իրեն՝ իբր միաբան Կեսարիոյ Տէրէ վանքին:

—Դարակէօփրիւկի եկեղեցւոյ Ս. Աստուածածնայ պատկերին առջեւ գտնուած գանձանակը կողոպտուած ըլլալով, տեղւոյն քարոզիչը իրողութիւնը անմիջապէս հաղորդած է Ս. Պատրիարք Հօր:

—Աղթամարայ Կաթողիկոսական փոխանորդ Տ. Արսէն վարդապետ՝ Պատրիարքարանի յանձնարարութեան համաձայն՝ վանական խորհուրդ մը կազմած է Տ. Դանիէլ, Տ. Եզնիկ և Տ. Յովհաննէս վարդապետներէն և անոր հաստատութիւնը խնդրած է Պատրիարքարանէն:

—Այս առաւօտ, 75 տարեկան բարեպաշտ հայ խաթուն մը Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ հաղորդուելէ ետքը՝ աղօթքը կատարած միջոցին յանկարծամահ եղաւ:

—Հայ օրիորդ մը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Տոքթ. Զարդարեան էֆէնտի անձնուիրաբար դարմաներէ հինգ ամիսէ ի վեր զինքը տառապեցնող վէրք մը՝ աջ ձեռքին ցուցամատին վրայ: Այդ օրիորդը՝ որ վարժուհի է ազգ. վարժարանի մը մէջ, և որուն մատը՝ հակառակ բժշկական դարմաններու՝ կտրուելու վիճակին հասած էր, կատարելապէս առողջացած ըլլալով Տոքթ. Զարդարեանի դարմաններուն շնորհիւ, հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ ճարտար վիրաբուժին:

ՄՈՒՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մուշի մեր թղթակիցը հետեւեալ լուրերը կը հաղորդէ մեզ դեկտ. 21 թուականով.

«Գիւղային ամուսնութեանց ժամանակն է, նշանախօսութիւնք, պսակադրութիւնք իրարու կը յաջորդեն, բայց կարծեմ ոչ հերուան նման. Թուահամարը չեմ գիտեր թէև, ցարդ կատարուած պըսակներու թիւը 120—130ի կը հասնի, և աւելի ու աւելի պիտի ըլլար, եթէ տեղ տեղ վագ կ'ենային սա անիծեալ խալանէն (դրամօժիտ), որ աղքատ ընտանիքներու ձեռք և ոտքը կը կապէ:

«Տարօրինակ կրօնական զեղծում մը գործուեր է վերջերս քաղքիս մօտակայ Հաւատորիկ գեղին մէջ, որ մեծ գայթակղութիւն պատճառած է ժողովրդեան: Հաւատորիկցի ազգային մը իր մեռած տըղուն այրի հարսը յանդգներ է կնութեան տալ իր երկրորդ որդւոյն, և պսակադրութիւնն ալ յաջողեր է կատարել տալ քահանայի մը միջոցաւ, Ահա կրօնային զեղծում մը, որուն նմանը լսուած չէ այս կողմերը: Ըսել չեմ ուզեր թէ կրօնական զեղծումներ չի կան, ընդհակառակը գայթակղական ամուսնութիւնք աւելցած են: Արամբի կնիկներու վրայ պսակներ ձեւացուցեր են քահանաները, նոյն իսկ քաղքի մօտակայ գիւղերու մէջ, և կան որ, առանց պսակի կնիկներ կը պահեն. զաւաւոր մեղօքին շատ ականջ կախող չի կայ, գայթակղութիւնները օրինակելու հակամէտութիւն մը կայ կարծես մեր ժողովրդեան մէջ, ու կը պարծինք թէ կրօնական ժողովուրդ մըն ենք: Եղբօր մը եղբօր կնոջ հետ յարաբերութիւն հաստատելն ու պսակուիլը լրումն է կրօնական զեղծմանց, որ այնքան գայթակղական կերպով կը ճարակի:

«Առաջնորդարանը կը փնտռէ եղեր վերջին տարօրինակ պսակադրութեան հեղինակ քահանան. ի՞նչ ըսենք, ժողովո՞ւրդը մեղադրենք թէ այս տեսակ եկեղեցական կոչուած պաշտօնեաներ, որոնք ոչ ուխտերնին կը յիշեն, ոչ կոչումին կը ճանչնան:

«Մինչ կը գրեմ այս տողերը, ցուրտը 19—20 աստիճանի վրայ է հոս, և իր սպիտակ ծածկոցով պատած է ամբողջ լեռնաշղթաները ու դաշտը: Տեղականաւանդական չըլան քառասնօրեայ ցուրտը սկսած է արդէն, (ըստ ծերուկ էֆէնտիի դեկտ. 10—մինչ յունվար 20), սրփռելով ամէն կողմ իր լափող ազդեցութիւնը. առուակներ, վտակներ ու գետեր սառած են. Արածանին չալկած է սպաշ-անսիւն կամուրջը և լուսամուտներու ապակիները ծածկուած են սառնամանիքի ծաղկենկար թանձր խաւովը: Քանի օրէ ի վեր մշուշը տեղի տուած է, միայն երբեմն մծքափը կը հոսի, և ձիւնի քոշը (ցուրտ օդը) ամէն տունէ ներս կը խուժէ:»

Այսօր հրապարակ ելաւ կիսամսեայ ՄԱՍԻՍԻ երրորդ թիւը, սովորականէն աւելի պարունակութեամբ, ու կը վաճառուի առաջուան պէս հատը երկու ղրուշի:

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Մեր աղքատները, Միքայէլ Շամտանճեան.— Ամանորը, Տ. Ք.—Ընտանիք մը, Ջայլմայր Սահակեան.—Կասկածս, Ռուբէն Զարդարեան.— Դերասանուհին, Լեւոն Սեղբոսեան.—Ջղային կինը, Տոքթ. Գալիպեան.— Կիներու անհատականութիւնը, Նարկիս. — Սիրոյ կաղանդ, Արամ Անտոնեան.— Սիրոյ Երգեր, Կ. — Պզտիկներուն հետ, Մ. Շ. — Գիտական էջեր. — Քանթիլէն (Ժան Մօռէաս), Թարգմ. Սիպիլ.— Գեղարուեստներու դերը.—Պատի ազդերը.—Տնտեսական կեանք և միջազգային քաղաքականութիւն, Մ. Շ.

Վաղը Արեւելք չի հրատարակուիր Ս. Ծնունդի տօնին պատճառաւ:

ԼՈՅՍ

Հրատարակուեցաւ 30րդ Թիւը պարունակութեամբ

ԼՈՅՍԻ ԿԱՂԱՆԴՉԷՔԸ

ճոխ, չքնեղ և խելօքական:

Ուսանեան 10 ղրշ.

Դիմել Գաղատալեան Գրատուն, Սուլթան-Համամ Թիւ 14:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէ զերծ մնալու համար ի նպաստ Հիւանդանոցիս դրամական նպաստներ բերած են հետեւեալ բարեսէր ազգայինները.

Ցուցակ Գ.

Տեարք՝ Նշան Ղուկասեան 20 ղրուշ, Սպէնճեան և Սիմեան 20, Մկրտիչ Ասատեան 20, Լեւոն Բանիկեան 20, Մեսրոպ Պէյլիկճեան 20, Բարսեղ Կիւլպէնկեան 20, Միհրան Սէթեան 20, Լեւոն Կարագեան 20, Ոմն 20, Յակոբ Խասեան 27, Մարգարեան և Գաբրիէլեան 20, Կ. Հ. Մազլեան 20, Յովակիմ Մինասեան 40, Յովհաննէս և Յարութիւն Մստրճեան 54, Յարութիւն Փափազեան 20, Սարգիս Խամճեան 20, Կարապետ Բուլճեան 40, Յարութիւն Կունտագճեան 20, Յակոբ Սարաֆեան 20, Սարգիս Տիլսիզեան և Որդիք 20, Գրիգոր Գայսէրեան 20, Պետրոս Փափազեան 20, Մ. Յ. Փօչուեան 20, Համբարձում Թորոսեան 20, Յ. Զալուքճեան 20, Յակոբ Տիլսիզեան 20, Ա. Կույումճեան 20, Յովհաննէսեան Եղբարք 20, Յովհաննէս Նիգօղեան 40, Յակոբ Պոյաճեան 40, Արամ Թիրեաքեան 20, Գրիգոր Ֆնտգլեան 20, Սարգիս Եալըզճեան 40, Բիւզանդ Իւթիւճեան 20, Լեւոն Սէմէրճեան 20, Տիրան Նազարեան 20, Տոքթ. Կ. Մութաֆեան 20, Երուանդ Գարաեան 20, Պօղոս Է. Մուրատեան 40, Պետրոս Քիւչիւքեալորեան 20, Յակոբ Այճեան 20, Գէորգ Մուրատեան 20, Միհրան Գ. Մուրատեան 20, Անտոն Աղասեան 20, Գառնիկ Համբարձումեան 40, Մագսուտ Շահպազ 40, Նասիպ Խ. Ճէզվէճեան 40, Ոմն 20, Յովհաննէս Գարակէօզեան 108:

* * *

Ի Կիրասոն բնակեալ Արմենակ էֆ. Սոմունճեան իր հանգուցեալ բարերարուհւոյն Տիկին Երմոնէ Գարակէօզեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս:

(Հոգաբարձութիւն)

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանատան առաջին արձանագրիչ Պետրոս էֆ.ին: Սալիսէի աստիճան՝ Իզմիրի հանրօգուտ շինութեանց ճարտարագէտ Մաքսուտ Գալուստ էֆ.ին:

—Այտընի նահանգին Գայլընոր գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ինճէսուի գայմագամ Րէմզի էֆ. որուն յաջորդեց Ձիւեայի նախորդ գայմագամ Մէհմէտ Սալիհ էֆ.: Էրզրումի նահանգին Քէմախ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ նոյն նահանգին կուսակալութեան հետեւորդ պաշտօնեայ և Միլքիէ վարժարանին նախկին շրջանաւարտ Ալի Ղալիպ պէյ:

—Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Իտալիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդ Վիքթորիօ Սինոբիլի դեր— գնդապետին և նոյն դեսպանատան պահականաւին հրամանատար կոմս Լէոնարտօ տի Բաղալինօ հազարապետին: Դ. կարգի Մէճիտիէ՝ Օսմ. Պանքայի Պրուսայի ճիւղին պաշտօնեաներէն Պետրոս էֆ.ին: Դ. կարգի Օսմանիէ՝ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց քարտուղարներէն Տէմիրճեան Տիգրան էֆ.ին:

ՌՈՒՍԻՈՅ Վեհ. Կայսրը հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց, պատասխանելով այն շնորհաւորական հեռագրին զոր Վեհ. Սուլթանը ուղղած էր Տարեգլուխի առթիւ:

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարար Ապտիւրրահման փաշա ապաքինած ըլլալով, երէկ իր պաշտօնատեղին գնաց:

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ԹՈՒՐՔՕ-ՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ:

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Սինոդը ու Խառն Ժողովը երէկ արտասովոր գումարում մը ունեցաւ:

ԻԶՄԻՏԻ մաքսատունը, կ՚ըսէ Սէրվէթ, արգիլեալ զէնքեր գրաւեր է:

ԱՊԱԿԵՂԻՆԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Չէքմէնէլի օսմ. դեսպանատան նախորդ Ա. քարտուղար Ֆաթին պէյ ու ընկերները արտօնութիւն խնդրեցին ապակեղինաց գործարան մը հաստատել Պօսթանճը ու Էրէնքէօյի մէջտեղը յարմար տեղ մը: Փաշա Պաղչէի ապակեղինաց գործարանը իր մենաշնորհի պայմանաժամը երկարել խնդրած ըլլալով, այդ երկու աղերսագիրները մէկտեղ պիտի քննուին:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ռուս դեսպանատան խորհրդական Պ. Զէրպաչէվ երէկ Ֆէնէր գնաց և տեսակցեցաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին հետ:

ԳՆԴԱՊԵՏ ԲԷՇԷՐՈՎ, ռուս դեսպանատան զինուորական կցորդը, երէկ Վիեննայի ճամբով Պետերպուրկ ուղեւորեցաւ:

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Իգտամ կ՚իմանայ թէ անցեալ շաբթու Աթէնքի սակարանին մէջ շրջած զրոյցի մը նայելով, Եպիրոս և Թեսալիայի պանքան, որուն կեդրոնը Աթէնքի մէջ է, սնանկացեր է:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը նկատելով որ վաճառական միջնորդ պարսկահպատակ Աստուածատուր ու Կարապետ էֆ.ները չեն ուզեր վճարել տարեկան 300 ղրուշի տուրքը, գրած է Ոստիկանութեան դրան գանձել այդ տուրքը: Սակայն այս վերջինը, պարսիկ հիւպատոսարանին պատասխանը հաղորդած է թէ Թուրքիոյ մէջ գտնուող պարսկահպատակներէն արհեստաւորական տուրքը գանձելու գործողութիւնը, ըստ դաշնագրութեան, պայմանի տակ է, այսինքն Պարսկաստան գտնուող օսմ. հպատակներն ալ պէտք է վճարեն, որպէս զի հոս պարսիկ հպատակները նոյնը ընեն. ուստի նկատելով որ Պարսկաստան գտնուող օսմ. հպատակները մինչեւ հիմա չեն վճարած այդ տուրքը և նկատելով որ Աստուածատուր ու Կարապետ էֆ.ները վաճառականաց դասակարգը կը գտնուին, հետեւաբար չեն կրնար այդ տուրքը վճարել: Բ. Դուռնէն հրահանգ խնդրուած է թէ այդ տուրքը չվճարող պարսկահպատակներու նկատմամբ կարելի՞ է թէ ոչ օսմ. հպատակներու յատուկ տրամադրութիւնները ի գործ դնել: Բ. Դուռն ալ ըստ տեղեկագրութեան արտաքին գործոց նախարարութեան, ծանուցած է թէ պարսիկ հպատակները, այդ կարգի պարագաններու մէջ, բոլորովին ենթակայ են օսմ. հպատակներու յատուկ տրամադրութեանց. հետեւաբար պէտք է ըստ այնմ հարկ եղածը ի գործ դնել և Աստուածատուր ու Կարապետ էֆ.ներէն նոյն տուրքը գանձելով յանձնել ձեռնհաս պաշտօնարանի արկղին:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ. — Պուքրէշի լրագիր մը գրած ըլլալով որ Մանաստըրի, Սէլանիկի ու Կոսովայի ռումանական վարժարաններուն համար Ռումանիոյ կրթական նախարարութիւնը ուսուցիչներ կարգած է, Մեծ Եպարքոսը ծանոյց որոնց որ անկ է՝ չընդունիլ օտարահպատակ ուսուցիչներ և տիրող օրէնքին համաձայն, օսմ. հպատակ և հաւատարիմ անձեր միայն ընտրել տալ, վասն զի Թուրքիոյ մէջ գտնուած օսմ. հպատակ վարժարաններու համար ուրիշ կառավարութեան մը կողմէ ուսուցիչներու ընտրութիւնը անցեալին մէջ օրինակ չունի և անպատշաճ ալ է:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատունը մեծ պատրաստութիւն կը տեսնէ ընդունելու համար նոր դեսպան Պ. Քոնսթանը որ շաբաթ օրը մայրաքաղաքս կու գայ: Պ. Քոնսթան, ինչպէս ծանուցինք, յանձնաբարագիրները մատուցանելէն ետքը Բարիզ պիտի երթայ, բայց նորէն վերադառնալու թուականը որոշուած չէ: Տիկին Քոնսթան չինական ամէնէն ճոխ կարասիները ունի, սակայն յայտնի չէ թէ իրեն հետ Կ. Պոլիս պիտի բերէ՞ թէ ոչ:

ՁԻԵՐ.—Սպարապետի Դրան հաշուոյն Ռուսիայէն գնուած ձիերէն 63 ձի երէկ մայրաքաղաքս բերուեցան Օտեսայի շոգենաւով:

ՀԷՍԻ մեծ դուքսը փետրուարին Եգիպտոս պիտի երթայ և մէկուկէս ամիս չափ մնալով Վերին Եգիպտոսի մէջ ալ ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ.— Սէրվէթ կ՚իմանայ թէ Շիրքէթի շոգենաւերուն անցագինը զեղչելու խնդրին համար դեռ վերջնական բան մը չի կայ: Կայս. անձնական գանձուն Նախարար Վսեմ. Յովհաննէս էֆէնտի Սագըզի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը նկատողութեան առնելով այդ խնդիրը, բաւական խորհրդակցեր է: Յանձնաժողովը հակամէտ կ՚երեւի ջնջելու այն տասը փ.ի յաւելումը որ եղած է կամուրջէն տրուած տոմսակներուն վրայ: Վափորը երեք շրջանակի բաժնելով, իւրաքանչիւրին համար մէկ գին պիտի որոշուի. զեղչը ամէնէն հեռաւոր շրջանակին վրայ պիտի ըլլայ, այսինքն Ա. կարգի տոմսակներուն համար հարիւրին 25 և Բ. կարգին՝ հարիւրին 20: Առաւօտուն կանուխ և իրիկուան ուշ մեկնող շոգենաւերուն համար ալ խորհրդակցութիւն կատարուած է:

ՄԱՋԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ԿԻՆԸ.— Նախորդ քաղաքապետ վախճանեալ Մաջառ փաշայի կինը առջի գիշերը մեռաւ: Մարմինը Գատըգիւղէն Եյուպ տարուելով հոն թաղուեցաւ:

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿ.—Վճռաբեկ ատեանի պատժական ճիւղին անդամ Բէշետ պէյ՝ 2622 և դատական Նախարարութեան Հավալէ Միւտիրի Էտհէմ պէյ՝ 2322 ղրշ. ամսաթոշակով հանգստեան կոչուեցան:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ դրամատէրերէն խումբ մը՝ նոր պանքային աջակցութեամբը՝ Սուտանի և Վերին Եգիպտոսի երկաթուղիներուն արտօնութիւնը ուզած է եգիպտական կառավարութենէն:

«ԹԱՐԻ» Թորփիլահալածը այսօր Տարտանէլ կ՚ուղեւորի:

ՀԱԼԷՊԻ ՈՒ ԱՏԱՆԱՅԻ նահանգաց դատական քննիչ Հիւսնի էֆ. Ուրֆայի գաւառի դատական գործառնութիւնները քննելէ ետքը Հալէպ դարձեր է:

«ՄՈՆԻԹԷՕՐ ՕՐԻԷՆԹԱԼ» որ ուրբաթ օրը ղադարման դատապարտուած էր, երէկ նորէն հրատարակուեցաւ, բարձրագոյն հրամանաւ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Թագաւորը հեռագրով գոհունակութիւն յայտնեց այն բարեմաղթութեանց համար զորս Կ. Պոլսոյ հելլէն գաղթականութիւնը ըրած էր Տարեգլուխի առթիւ:

ԳԱՀԻՐԷԻ առեւտրական խառն դատարանին մէջ անցեալ շաբթու ծանր միջադէպ մը պատահեր է: Նախագահը վիրաւորիչ խօսք մը ըրեր է փաստաբան Պ. Ալէքսաքիսի նկատմամբ: Այս վերջինը դատարանէն մեկներ է բողոքելով: Ուրիշ փաստաբան մը պահանջեր է այդ բողոքը ատենագրութեանց մէջ արձանագրելով փութով որոշում մը տալ: Դատաւորները խորհրդակցութեան սենեակը քաշուելով, որոշեր են թէ գործերուն ընթացքը չընդհատելու համար պէտք է յետաձգել այդ միջադէպին նկատմամբ տրուելիք որոշումը: Փաստաբանները չընդունելով ամբողջութեամբ քաշուեր են: Դատարանը իր գործը շարունակելով ի բացակայութեան քանի մը վճիռ արձակեր է: Փաստաբաններուն ժողովը հետեւեալ օրը ծանուցեր է բոլոր փաստաբաններուն թէ չներկայանան այն նիստերուն որոնց նախագահն է Պ. Կրուալէ տը Տըրբակն:

ԱՏԱԼԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ անցեալ շաբթու յորդահոս անձրեւ տեղացեր և յեռոյ սաստիկ փոթորիկ մը ծագեր է: Օսմ. առագաստանաւ մը ընկղմեր է և կը կարծուի թէ նաւազները խեղդուած ըլլան:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Անցեալ շաբթու Կ. Պոլսէն Իզմիր ուղեւորող աւստրիական շոգենաւէն Համսի (Սուրիա) կերպասի վաճառական Մէհմէտ էֆ ինքզինքը ծովը նետելով խեղդուեր է: Շոգենաւէն ղրկուած մակոյկը դիակը միայն կրցեր է հանել: Շոգենաւին մէջ ունեցած գոյքերը 500 ոսկիի չափ արժէք ունին եղեր, որոնք կնքուելով Իսկէնտէրուն ղրկուեր են: Մարմինը Միտիլի հաներ և հոն թաղեր են: Մէհմէտ էֆ. 30 40.000 ոսկիի տէր ըլլալով, դրամական մեծ կորուստ մը ունեցեր և այդ պատճառաւ մտային խանգարման ենթարկուած է եղեր:

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ Աք Պաշա փողոցին մէջ 45 տարեկան Հայ մը շաբաթ իրիկուն անձնասպան եղաւ ինքզինքը թունաւորելով:

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Վաղը գիշեր սուառէ տիփլոմադիք, նոր ու չքնեղ յայտագրի մը համաձայն, Ցերեկն ալ մադինէ տղայոց համար: Cinematographeին եզական պատկերացումները կը շարունակեն ընդհանուր հետաքրքրութիւն պատճառել:

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Աւստրիոյ թերթերէն, 15 Յնվր. 1899

ՓԻԼԻՓՊԵԱՆՆԵՐԸ.—Ամերիկեան ահաւոր գործերու օրինակ մըն ալ քաղաքականութեան մէջ: Տէյլի Քրոնիքըլ Ուաշինկթընէն հեռագիր մը կը հրատարակէ յայտնելով թէ ծերակուտական Անտրիւ Քառնէկի, որ Փիլիփպեաններուն Մ. Նահանգաց կցուելուն հակառակ է, հանրապետութեան նախագահին 50 միլիոն փրանքին կ՚առաջարկէր իր գրպանէն Սպանիական կառավարութեան վճարուելու համար, եթէ Մ. Նահանգներու իշխանութիւնը ուզէ Փիլիփպեաններուն անկախութիւն մը տալ: Սակայն չի կարծուիր որ դրամական ոյժի յաւակնութեան վրայ հիմնուած այս առաջարկը ընդունուի Խորհրդարանին կողմէ:

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ. — Բարիզէն Մորնինկ Բոսթ հեռագրուած լուրի մը համաձայն, ամսոյս 3ին ռուսական կառավարութեան և Աֆղանիստանի Էմիրին միջեւ զինակցութեան դաշնագրութիւն մը կնքուած է:

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ դեսպանախորհուրդը կը կարծուի թէ փոխանակ Բեղերսպուրկի Պրիւսէլի մէջ տեղի պիտի ունենայ:

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՆԱՒԸ աշխարհիս, շաբաթ օրը մեծ հանդիսաւորութեամբ ջուրը կ՚իջեցուէր. սոյն նաւը Օսեանիք անունով կնքուած, 17,040 թոնօ տարողութիւն ունի. իր երկարութիւնն է 704 անգլիական ոտք, լայնութիւնը 70 և խորութիւնը 50: Այս հսկայ նաւը կը պատկանի անգլիական «Հուայթ Սթար Լայն» շոգենաւային ընկերութեան, և յատկացուած է Մ. Նահանգներու և Անգլիոյ միջեւ ճամբորդներու փոխադրութեան, և Անգլիայէն Ամերիկա 5 ու կէս օրէն պիտի կատարէ ուղեւորութիւնը, բան մը զոր ոչ մէկ նաւ կրցած է ընել ցարդ: Պատերազմի ատեն Օսեանիք պիտի ծառայէ նաւատորմիղին մէջ իբրեւ զրահաւոր և մէջը ածուխի համար այնքան տեղ կայ, որ անգամ մը ածուխ առնելէ վերջը կրնայ ամբողջ աշխարհիս շրջանը ընել:

ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ՏԻՆԿԼԻ, որ հեղինակն է Մ. Նահանգներու ներկայ մաքսային դրութեան և իր անուամբ կը կոչուին այդ մաքսային տուրքերը, անցեալ ուրբաթ օր ծանր հիւանդութենէ մը վերջ մեռաւ:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.—Հավասի գործակալութիւնը հեռագիր մը կը հրատարակէ որուն ստոյգ ըլլալու պատասխանատուութիւնը չստանձներ: Սոյն հեռագրին նայելով Լորտ Սոլզպէրի և Լոնտոնի ֆրանսական նորընտիր դեսպան Պ. Քամպոնի առաջին տեսակցութեան միջոցին Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ եղած խնդիրներու մասին նպաստաւոր խօսքեր եղած են երկուստեք, և կը սպասուի երկրորդ տեսակցութեան մը ատեն որ երկու պետութիւնները պիտի յաջողին վերջնական համաձայնութեան մը յանգիլ:

ԱԼԺԷՐԻԱՅԷՆ Հավասի գործակալութիւնը կը հեռագրէ թէ մարոքեան սահմանագլխին վրայ պատահած շփոթութիւններուն առեն միայն մէկ հոգի վիրաւորուած և անդորրութիւնն ալ վերահաստատուած է:

ՀԱԲԷՇԻՍՏԱՆ.—Մասուային Սթէֆանի գործակալութեան միջոցաւ կը հեռագրուի թէ Րաս Մաքոնէնի մարդիկը ամսոյս 11ին տիրող խիստ մառախուղէն օգտուելով կը յարձակին Րաս Մանկաշիայի զինուորներուն վրայ, սակայն վերջիններէն ետ կը մղուէին անձի մեծկակ կորուստ մը ձգելով:

ՍՊԱՆԻԱ.— Նախարարապետ Պ. Սակասթա կ՚ուզէ ամսոյս 25ին կամ 30ին Խորհրդարանը գումարել, ուրկէ առաջ սակայն Կարմիր Տետրակը արդէն հրատարակուած պիտի ըլլայ: Խորհրդարանի առաջին գումարման, Նախարարապետը պիտի պահանջէ հաշտութեան պայմանագրութեան ընդունումը: Սակայն կը կարծուի որ այս մասին վիճաբանութիւնները ութը օրուան չափ պիտի տեւեն:

—Նախարարապետ Սակասթա կը յայտարարէ թէ ինքը հրահանգ ղրկած է զօրավար Ռիոսի, որպէս զի Մանիլայի մէջ սպանիական զինագունդերը բացարձակ չէզոքութիւն մը պահեն:

—Մադրիտի թերթերը կը գրեն թէ Ամերիկեան կառավարութիւնը խնդրած է Սպանիայէն, որպէս զի տակաւին իր զօրքերը Մինտանաօ կղզիէն ետ չքաշէ:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ 1899 տարւոյ պիւտճէին մէջ կանոնաւոր եկամուտները հաշուուած են 1,469,128,203, արտաքոյ կարգի եկամուտները 4 միլիոն, կայսերական պանդական եկամուտներ 98 միլիոն 604,443 րուպլի: Իսկ կանոնաւոր ծախքերը կը հաշուուին 1,462,659,233 և արտաքոյ կարգի ծախքերը 109,073,413 րուպլի: Ասկէ կ՚երեւայ թէ կանոնաւոր եկամուտները տարեկան կանոնաւոր ծախքերէն 6,468,990 րուպլի աւելի են: 1898 տարւոյ հետ բաղդատուելով կ՚երեւայ թէ այս տարուան պիւտճէին կանոնաւոր եկամուտները անցեալ տարուընէ 104 միլիոն 669,986 րուպլի աւելի են, և կանոնաւոր ծախքերն ալ 112,574,020 րուպլի աւելի:

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 16 յունուար.—Ծովային նախարարը հաստատած ըլլալով որ Կիւսթավ Զէտէ ընդծովեայ շոգենաւին փորձերը գոհացուցիչ արդիւնք տուած են, Մաթէն հայրենասիրական հանգանակութիւն մը բացաւ, նոյն ձեւով ընդծովեայ շոգենաւ մը գնելու համար:

—Կ. Պոլսոյ նոր դեսպան Պ. Քոնսթան այսօր Հանրապետութեան Նախագահին ներկայացաւ: Ծերակուտականները այս իրիկուն սեղան մը կու տան ի պատիւ Պ. Քոնսթանի որ չորեքշաբթի (վաղը) ճամբայ կ՚ելլէ Արեւելեան Ճեպընթացով:

—Վճռաբեկ ատեանին Ա. Նախագահ Պ. Մազոյի նախագահութեամբ կազմուած քննիչ յանձնաժողովը այսօր լսեց Պ. Քըրնէ տը Պօրըրէրը:

—Վճռաբեկ ատեանի պատժական ճիւղը լսեց Պ. Թրարիէօ ծերակուտականը:

—Էսթէրհազի յայտարարեց թէ գիրքը եթէ չձերբակալեն, պատրաստ է վճռաբեկ ատեանին ներկայանալու: Ոստիկանութիւնը որոշեց չձերբակալել զայն:

—Պարսից Շահին որդին Մանսուր Միրզա իշխանը վաղը ուղղակի Պէրլին կ՚ուղեւորի:

ՊԷՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրը այսօր կատարեց Պրուսիոյ Երեսփ. Ժողովին բացումը: Գահաճառին մէջ յայտարարեց թէ վստահ աչքով կը նայի ապագային և կը յուսայ թէ խաղաղութիւնը չի խանգարուիր:

ՍՈՖԻԱ.— Սոֆիայի քաղքին Բ. Վիճակահանութիւնը տօնի պատճառաւ յունուար 8/20ին յետաձգուեցաւ: Դարձեալ պիտի նախագահէ քաղաքապետը:

Տես Դ. երես՝ Պայպըլ Հաուսի հրատարակութիւնները:

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
Դրուագեալ եւ յանձնարարեալ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԷՆ
Կարեւոր գործ ամէն մարդու համար
ԳԻՆ 25 ՂՐՇ.

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան Տպարան (Եսիր Ճամիթէ ճատտէսի Թիւ 61). կեդրոնատեղին ղրկուած 25 ղրշ. Թղթատարական փուլի կամ հինգուկէս Փր.նոց մանտաբոսթի փոխարէն կը ստացուի Թղթատարով մէկ օրինակ:

Վարժարանաց և մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ:

ձ. 228 — 10—10

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	06
Ամէնէն բարձր գին	»	25	08
Ամէնէն վար գին	»	25	05
Ռումէլիի Երկթ. զոյգ.	Ֆր.	110	62
Ամէնէն բարձր գին	»	110	87
Ամէնէն վար գին	»	110	62

ԲԱՑՈՒՄ 5 Յուն.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Օ. Ո.	25	07 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110	—
Օսմանիէ		401	—
Ռէժի		268	—
Օսմ. Պանքա		12	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթօմ.		9	28
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Օ. Ո.	3	20
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Թրամուէյ բաժնեթ.		750	—
» ժուիսանս		255	—
» պարտամ.	Ֆր.	495	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	299	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	2	40
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	—	
» » մէկ ամսուան	»		

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	39
Անգլիական ոսկի	»	110	15
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմիզ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէթալիք	»	95	10
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	17 1/2
» » » չէք	»	111	17 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	22	78 3/4
» » » չէք	»	22	78 3/8
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր	16	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Յուն.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.		—
» » » Բ.	»	47	50
» » » Գ.	»	27	—
» » » Դ.) բաց.	»	22	68
) գոց.	»	22	75
Փոխառութիւն Գասապա	»	82	50
Օսմ. 3 1/2 0/0	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	87
Այտընի երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական Միացեալ	»	106	75
Անգլ. Քոնսոլիտէ		111	31
Հելլենական 5 0/0	»	42	50
Մոնոբոլ հելլենական 4 0/0	»	48	75
Ռանթ » 4 0/0	»	34	75
Պուլկ. փոխառ. 6 0/0 1888	»	93	75
» Նոր » 6 0/0 1892	»	97	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	250
Դրամազեղչ	»	4	—

ԲԱՐԻԶ, 17 Յուն.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	87
) գոց.	»	22	82
» » » Բ.	»	47	85
» » » Գ.	»	27	25
Օսմանիէ	»	401	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր	109	50
Օսմ Ռէժի	»	268	
Օսմ Կայս Պանքա	»	549	—
Ֆրանս Ռանթ 3 0/0	»	101	57
Քրէտի Լիոնէ	»	863	—
Պանք տը Բարի	»	— —	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	35
Սպանիական արտաքին	»	47	07
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	215
Դրամազեղչ	»	03	—

ՊԷՐԼԻՆ, 17 Յուն.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	114	80
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՎԻԵՆՆԱ, 17 Յուն.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58	30
Օսմ. Ռէժի	»	125	—

ՄՈԴԱԿԱՆ ՀՐԱՊՈՒՐԻՉԸ

Շատ անգամ խանութի մը կամ վաճառատան մը ապրանքներէն աւելի, ցուցանակներն են որ յաճախորդը իրենց կը քաշեն. անտարբեր անցորդը խանութին ճակատը կամ քովը շրջանակուած զարդարուն գիրերէն հրապուրուած ներս կը մտնէ ո՛և է առարկայ մը կամ նիւթ մը գնելու համար:

Բոլ Զրաք նկարչատունը, որ հաստատուած է Ղալաթիա, Տէմիր խան, 26, ամէնէն աւելի կրնայ գոհացնել այդ կարօտ պէտքը, կը շինէ ամէն տեսակ ցուցանակներ, ոսկեզօծ և արծաթազօծ, ընկուզի փայտի կամ թիթեղի վրայ շատ գունագեղութեամբ նկարելով գիրեր, զարդագիրներ, քանդակներ և գինանշաններ, հիանալի ճաշակով մը և շատ դիւրամատչելի գիներով: Բոլ Զրաք նկարչատունը կը պատրաստէ նաև ամեն տեսակ պատկերներ (զարդագալէմ) ամենակատարեալ նմանութեամբ:

Դիմեցէք. ամէնէն աժանն է և ամէնէն գեղեցիկը:

Բոլ Զրաք նկարչատունը ի դիւրութիւն յաճախորդաց գրասենեակ մըն ալ ի Պոլիս Ֆնտգլեան խանի 6 թիւը բացած է

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

Մ. ԵՄ. ՊՈՆՏ. ՍԷԼԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Կալաթիա

Ապահովագրութեանց, առաքմանց և յանձնարարութեան գործակալներ
Գործակալք Լանքաշիրը Ինշուրանս և ընկ.
» Թամիզի և Մըրսի Մարին Ինշուրանս ընկ.
» Վան Օրէն և ընկ. Լիվըփուլ, Իզմիրեան և Ճէնէրալ Էքսբրէս

Թղթակցութիւն բոլոր նշանաւոր քաղաքաց հետ. ծրարուած ապրանքներու առաքում աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ, խիստ չափաւոր գիներով:

ԲԱԶԼ

Մեծ հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձից Ստամպօլ Մահմուտ փաշա Այուտ Էֆէնտի, Եենի Չարշի թիւ 5-6.

Վ.ճառատունս՝ իր առաջին եռամեայ շրջանին մէջ արդեամբ ցոյց տուաւ թէ իր խոստումներ գործադրելու կարող էր եւ հաւատաւոր ազգային յաճախորդաց կողմէ քաջալերուած և փորձառութեամբ տեսնելով թէ արգոյ հասարակութենէ այնքան լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ որքան աւելի խնամեալ եւ ճաշակաւոր ի վաճառ հանէ իր հանդերձներն, այսօր կը համարձակի՝ թէ իր կերպասներու ընտրութեամբ և թէ գործաւորաց վարպետութեան տեսակէտով յայտարարել թէ՝ գեր ի վեր է հրապարակիս բոլոր հանդերձեղինաց տներէ և այնպիսի գնեքով որ յանձնարարեալ զգեստուց չափ լաւ ձեւուած և ճաշակաւոր լինելով հանդերձ, 40 0/0 չափ մը պիտի գտնեն վաճառատունս պատուաւոր յաճախորդները.

Բազլի հիմնադիրը հրապարակիս ծանօթ չուխայի վաճառատան մը տէրերն լինելով իրենց նպատակն եղած է տիպար հայ գործարան մը պատրաստել և միանգամայն չուխայի սպառումն բազմացնել մեծաքանակ փոքրիկ շահով մը, յաճախորդաց թողլով բոլոր արհեստական շահերն. մեծ առաւելութիւն մը զոր բոլոր իր փոքրիկ մրցակիցներն անկարող են ցոյց տալ. Ահա Բազլի անմրցելիութեան գլխաւոր գաղտնիքը:

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ Թիւն 2 ղրուշ 112

ՀԱՐՍՆԻՔԻ ՄՈՄԵՐ

ՄԿՐՏԻՉ ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող [illegible], Գամնատօ խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զարմրուքէր [illegible] Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47 ուր կը վաճառէ հարսնիքի համար ծաղկաւէտ կերպանքներ քօղեր, ձեռնոցներ, ևն. և կը զարդարէ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գիներով: 130

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՍՈՒԵՂԷՆԻ
Անգլօֆրանսական գործարանատէրերու ընկերութեան
De la Société des fabricants anglo-français
Թ. 21, Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց. Թ. 21
(Փրանսական Նամակատան դիմաց)

Անգլօ-ֆրանսական գործարանատէրերու Ընկերութիւնը, դիւրութիւն տալու համար հասարակութեան՝ գնելու իր անգլիական ու ֆրանսական ապրանքները, վաճառական մարքայով, կը ծանուցանէ թէ ստացած է իր

ՄԹԵՐԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
մեծաքանակ ասուեղէն
ազնուագոյն տեսակէ ու վերջին Նորութեամբ:

Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի այցելել

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՍՈՒԵՂԻՆԱՑ

Անգլօ-ֆրանսական գործարանատէրերու ընկերութեան, իր գնումները կատարելէ առաջ: 26

ՄԱՔՍՐԱՑԻ ԴԵՐՁԱՆ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

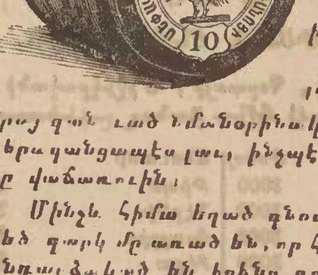

Այս անգամ Անգլիոյ առաջնակարգ գործարաններէ ընտիր [illegible] պատրաստել տալով [illegible] Գործատեղի համար, բերուած ըլլալով հրապարակի վրայ գտնուած նմանօրինակ ապրանքներէն գերագանցապէս լաւ, ինչպէս նաև աժան կը վաճառուին:

Մինչև հիմա եղած գնումները այնչափ մեծ գործ մը առած են, որ հայթայթիչները ընդունակ եղած են իրենց գործառնութիւնները մեծցնելով գիները [illegible], աժան ապրանք յառաջ բերել, որուն դէմ հրապարակին վրայ գտնուող վաճառականներէն ոչ ոք կրնայ մրցիլ, և նոյն իսկ մրցիլ փորձել:

Կը յուսացուի որ հայ հասարակութեան պատկանող տիկիններն ու օրիորդները ինչպէս նաև հայ դերձակուհիները և դերձակները պիտի գործածեն այս ընտիր դերձանը գլխաւորաբար անոր համար որ առավ օգուտ մըն ալ ըրած պիտի ըլլան Ազգ. Հիւանդանոցին՝ որուն ի նպաստ կը վաճառուի այս դերձանը: Նպաստ ընել և օգտուիլ պարագայ մըն է որուն առիթը միշտ չի ներկայանար:

Կրօսներէն և հատաւորներէն իւրաքանչիւրին վրայ միշտ փնտռելու է վերի մարքը՝ [illegible] որ արտօնուած է Կայս. կառավարութենէն:

Վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլիս, Սուլթան Համամ, Մարտիկ Էֆ. Շիրինեանի վաճառատունը՝ կեդրոնատեղի Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի սիկառի թուղթերու: Կը գտնուի նաև Բերա Մեծ փողոց Դոնզէրոփուլոյի կից թիւ 311 Ապագրոտեց վաճառ գործի և Մէնտրիի Տիար Գ. Բ[illegible]ի վաճառատունը: Ինչպէս նաև Գ[illegible] Մոտա [illegible] բերել Տր. Սիմոն Եակմբեանի խանութը:

132 18—52

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ
1899 Տարւոյ
Սեփականութիւն Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցի
ԳԻՆ 2 ՂՐՇ.

Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի գրասենեակը Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր խան, միջին յարկ Թիւ 48, 49, 50: (Կնիք)

ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՆԴԵԱՆ ԱՌԹԻՒ ԸՆԾԱՑ ՏՐՈՒԵԼՈՒ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՐՔԵՐ

Նամակներ առ երիտասարդս, երես 131 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ օրիորդս, երես 126 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ Նորապսակ ամուսինս, երես 144 գին 5 դահեկան։

Ապացոյց քրիստոնէութեան, երես 462 գին 2 դահեկան։

Ծագումն քրիստոնէութեան, երես 406 գին 5 դահեկան։

Երգեր ու եղանակներ, երես 200 գին 3 դահեկան։

Ճամբորդութիւն (պատկերազարդ), երես 532 գին 8 դահեկան։

Մեծ ճշմարտութիւններ, երես 106 գին 2 դահեկան։

Յովսեփայ պատմութիւնը, երես 154 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ ընտանիս, երես 248 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ մայրս, երես 138 գին 2 դահեկան։

Կեանք և կենցաղ, երես 132 գին 2 դահեկան։

Քրիսթիի Հին Նուագարանը (պատկերազարդ), երես 114 գին 2½ դհկ.։

Կենդանաբանութիւն երես 283 գին 5 դահեկան։

Կը ծախուին Պայպըլ Հաուսի Գրատան մէջ ի Ֆինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ. ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ յ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուստի իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուառ փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԻՒ ՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Փր., 1897էն 1,424,000 Փր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանին Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. Նոյնպէս տարեվճարներու եւ տըրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Եւլն ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Տ. Ռ. ՀՈՒԻԹԸԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բնիչ-Պաշալըրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլի, Պորտոյի, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ երթեւեկող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէպայըը	3060	Օսայրիս	2250
Փեանորուս	3000	Բէբա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասքընի	1500
Մարիօթիս	2500	Գիւյէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթըլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՊԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստոյգ ցաւած ակռաներն [illegible] կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորագոյն եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ Թըմբրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Յ. Գ. Զղեանները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Պերայի գործատեղին։

Կարգադրեցէք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, [illegible]

QUINA LAROCHE

Նիհար, տժգոյն և ախորժակ չունեցող տղոց ու կիներու և հիւանդութենէ նոր ապաքինածներու համար, ըստ բժշկութեան, ամէնէն ազդու դեղը սրտպատն ու քինինն է։ Սրտպատը արիւնը կը թարմացնէ և կ'ուժովցնէ. իսկ քինինը՝ ստամոքսին պաշտօնը կը դիւրացնէ։ ՔԻՆԱ ԼԱՐՈՇ, այդ երկու ազդու դեղերէն բաղկացած ըլլալով իր նմաններուն մէջ ամէնէն առաջինն ըլլալը կը հաստատէ այն 16,600 Փրանքի պարգեւը զոր ստացած է Փրանսական կառավարութենէն։ Քինա Լարոշ Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ կը գտնուի։

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ [illegible]
Հիւլէլ խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է աս, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Տնօրէն ԹԵՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2908	Կրոտօ	1695	Մարէնկօ	2273	[illegible]	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրրօ	1735
Արքուսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրպանօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	182[illegible]	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1067	Սըէրօ	120[illegible]
Պորօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորատիօ	3600	Մօնդէվիտէօ	1785	Թասսօ	132[illegible]
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	586	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	154[illegible]
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	282[illegible]
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օթհօ	4100	Թօլէտօ	147[illegible]
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1451	Քիէվօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	24[illegible]
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլպինօ	2907	Պալէրմօ	1637	Վասօ	191[illegible]
Գազօ	1094	Ֆինլանտա	1828	Քովնօ	1700	Պօլօ	546	Վօլօ	128[illegible]
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2229	[illegible]	[illegible]
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանտօ	2272	[illegible]	1663	[illegible]	[illegible]
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	306[illegible]	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէնօ	[illegible]
Գոլօրատօ	4233	Կիգանտօ	1248	Լօրէնցօ	3191	Ռուէն	1789		

Միլթաո շոգենաւը, նաւապետ Պօյդ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։ Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսթըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 11ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ճ. ՀԻԼՏ ԸՆԿ [illegible]
Թիւ 17—18 [illegible]

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿԻՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	6 50 Պէշիկ.	— —	7 40 Պշկ.
— —	7 55 Պէշիկ.	— —	8 20
— —	8 50 Եշ. Պշ.	— —	9 —
— —	9 35	— —	9 40
2 — Պէշիք.	9 45 Ֆէրպ.	2 25	10 15 Գզկ.
2 30	10 15 Պէշիկ.	3 —	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 30 Գզ.	3 30 Վոսփոր	10 40 Գզկ.
3 30	11 — Գզկ.	3 35	11
3 45 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	4 — Գապ.	11 30 Գզկ.
4	11 20	4 30	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 30 Ֆէրպօթ	11 50
5 —		5 5	12 15
5 15 Ֆէրպ.		5 40 Պէշիկ.	
5 30		5 45 Ֆէրպօթ	
5 50 Պէշիք.		6 15 Պշկ.	
6 15 Պէշիք.		7 — Գզկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	6 20 Պէշբ	— —	7 5 Պշ. Գզ.
— —	6 50 Պշբթ.	— —	7 40 Պշբ.
— —	8 — Պշբթ.	— —	8 20
— —	8 45	— —	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	2 45	10 15
3 30	10 15	3 30 Վոսփ	10 30 Ֆէրպ.
3 45 Ֆէրպ.	10 35	3 35	10 45
4 15	11 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	11 20
4 45	11 10	4 45 Պէշբ.	11 30 Ֆէրպ.
5 15 Ֆէրպ.	11 45	5 30 Պշ, Գզ.	11 45
5 25	12 —	5 45 Ֆէրպօթ	12 15
5 50 Պէշիկ.		6 15 Պէշ.	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ բացի Կիր.է)
5 — » » բացի ուր.է
10 40 » »
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
8 — Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր.է
4 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 անտի Սալաճագ (կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՏԱՔԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՌՋ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գատաքաշ Սիրքէճի
5 15 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գատաքաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գտք. Իւսկիւտար

Ծան.—Օդը միգապատ եղած ատեն շոգենաւները իրենց ցանուած տեսերը սեաէ մնան.

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքաիա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Փր.
Երաշխաւորութեան գումար	82,500,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒՁ

Ղալաթիա, Քուրէքճի փող.
(Եէնիտիւնեա Մուտուապան)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ԲԷՔՔԷՆ

[illegible] պահել ձեր դէմքին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը [illegible] գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

պատրաստուած ՊԻՍՄՈՒԹՈՎ
ձեռամբ
CH^les^ FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1898 Հոկտեմբեր 27էն սկսեալ մինչեւ ցնոր անօրինութիւն

(Բացի կիւրակէ օրերէն) [illegible] Կամուրջ իջնող շոգենաւոց երթեւեկութիւն

Ժ. Վ.		Թ.
2 —	Ենմ. Մէզպ. Պէօյր. Թրպ. Ենիք. Պօյճ. Ռ. Հս. (Հիսարի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	39
2 35	Ռ. Ա. Գվ. Ենմ. Մզպ. Պէօր. Թրպ. Ենք. (Ենք. պիտի հաղորդակցի) Պէշիկ.	46
3 15	Ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թրպ. Պէյգ. Բշպ. Զպզ. Գնլ. Ա. Հիս. Գնտ. Պէշիք. ուրբաթները Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գուզկ.	43
3 30	Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Միրկ. Պօյ. Ռ. Հիս. Պէպէք (Պէպ. պիտի հաղորդակցի) ուրբ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պզր.	40
4 30	Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Միրկ. Պօյճ. Ռ. Հիս. Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) ուր. Արն. Գրչ. Օրթ. Պզր.	37
5 45	Ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թարպ. Պէյգ. Ենք. ՍԹՆ. Գանլ. Պօյճ. Ռ. Հս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պէշ.	31
7 —	Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Պէյգ. Ենք. Մրկ. Ռ. Հս. Պէպ. Արն. Գրչ. Պէյլ. Օրթ. Պէշիք. (Պէյգօզ Զիր-գաս շոգ. հետ պիտի հաղ.) եւ Եշ. օրերը Զէնկ.	22
8 15	Ա. Ռ. Գվ. Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹՆ. Պօյ. Ռ. Հիս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պէշիկ.	46
10 15	Ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. Մրկ. Ռ. Հ. Պէպ. Արն. Օրթ. Պզր.	39
	Ենիքէօյէն Կամուրջ իջնող շոգենաւ	
2 20	Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ռ. Հիս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պզր. Գապ.	37
3 15	Ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ռ. Հ. Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պզր.	8
	Պէպէքէն Կամուրջ իջնող շոգենաւ	
2 —	Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պզր	38
2 45	Ռ. Հիս. Պէպ. Արն. Գրչ. ՕԹ. Պէշք. Գպ.	37
3 15	Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պէշ.	21
3 45	Պէպ. Արն. Գչ. ՕԹ. Պզր.	18
4 30	Պէպ. Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գպ. բացի ուր.	37
5 30	Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Գրզ. բացի ուր.է	44
10 15	Պէպ քէն ուղղակի Կամուրջ	43
	Անատօլու Քավաղէն Կամ. իջնող շոգենաւ	
1 50	Գնլ. Զնկ. Պէյ. Իզկ.	32
2 —	Պէյգ-Բշպ. Զպզ-Գանլ-Ա. Հիս- Գնտ. Վան. Ուբբ. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշ.	2[illegible]
2 55	Պէպ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պզր. բացի Ուրբաթէ	34
2 45	Պէյգ. Բշպ. Ենք. Գնլ. Պօյճ. Ռ. Ա. Հիսար Գնտ. Վնք. Զէն. Պէյլ. Գուզ. Պէշ.	41
3 55	Ա. Հիս. Գնտ. Վնք. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Պզր.	44
3 45	Պէյգ. Բշպ. Զպզ. Գանլ. Ա. Հիս. Գնտ. Պզր. պիտի հաղորդակցի ուրբաթ օրերը Վնք. Զէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշ.	43
4 30	Գնտ. Վնք. Զնկ. Պէյլպ. Գզկճ. Պզր. բացի ուրբաթէ	39
5 —	Պէյգ. Բշպ. Զպզ. Գնլճ. Ա. Հս. Գնտ. (Վնք.էն կը հաղորդակցի) Ուբբաթները Զնկ. Պէյլ. Գուզ. Պզր.	38
5 40	Վան. Զէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշ. բացի ուրբ.	40
7 30	Պէյգ. Բշպ. Ենք. Գնլճ. Մրկ. Ռ. Ա. Հիս. Գնտ. Պէպ. Արն. Զնկ-Պէյլ. Օրթ. Գզկ. Պզր. Հինգշաբթի օրերը Օրթ. Պզր. Կանդիլլիէ զատ Իսկիւտար ալ պիտի հանդիպի	21
9 —	Մէզ. Պէօյր-Թրպ-Պէյգ. Բշպ. Զպզ. Գնլ. Ա. Հ. Գնտ. Վն. Զնկ. Պէյլ. Գզկ. Իսկ.	18
10 10	Գանտիլլիէն ուղ. կամուրջ բացի ուր.	38
10 15	Պէյգ- Ենք-Գնլճ- Ա-Հիս. Զնկ- Պէյլ. Պզր.	37
10 35	Գզկ.էն ուղղակի կամուրջ բացի Ուր.է	42
11 —	Գզկ.էն » » »	21
11 —	Վնք.էն » » ուրբաթ օրերը 10 30ին	31

(Բացի կիւրակէ օրերէն) Կամուրջէն [illegible] ելլող շոգենաւոց ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
2 50	Պէշ. Օրթ. Արվ. Պէպ. Ռ. Հիս. Մրկ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ.	3[illegible]
3 30	Գապ. Պզր. Գզկ- Օրթ. Պէյլ- Զնկ. Արնվ- Գնտ-Ա-Ռ-Հս-Գնլ-Մրկ-Ենք-Բշպ-Պէյգօզ Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ.	22
4 —	Պզր. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ռ. Հս. Պօյճ. ՍԹՆ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ.	34
5 5	Գապ. Պզր. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Արնվ. Վնք. Գանտ. Ա. Ռ. Հս. Գնլճ. Զուպուզ. Բշպ. Պէյգ.	21
6 —	Գապ. Պզր. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ռ. Հս. Մրկ. Ենք. Պէյգ. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. Գվգ. Ներ	46
7 —	Պզր. Օրթ. Պէյլ. Զէնկ. Արն. Գնտ. Ռ. Հս. Պօյճ. Գնլ. Ենք. Պէյգ. Թրպ. Մէզ. Պէօյ.	18
7 40	Պէշիքթաշ Իսկիւտար	
8 30	Պզր. Օրթ. Արնվ. Պէպ. Ռ. Հիս. Միրկ. Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Եէնիմ.	32
9 40	Պէշ. Օրթ. Գրչ. Արվ. Պէպ. Եննիմահալլէ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղ.	43
10 —	Պէշր. Պէ. Ռ. Հս. Պօյճ. Միրկ. ՍԹՆ. Ենք. Թրպ. Պէօյր. Մզպ. Ենմ. ուրբաթ օրերը ժամ 10անցած Օրթ. Արն.	40
10 15	Պէպ. Ռ. Հս. Պօյճ. Մրկ, ՍԹՆ, Ենք, Թրպ, Պյր. Մզպ. Ենմ.	46
10 30	Ենք. Թրպ. Պէօյ. Մէզ. Ենմ. (Ենք.էն Բշպ. Պէյգ. գացող շոգ. հետ հաղորդակցելով	43
11 40	Պէպ. Ռ. Հիս. Պօյճ. Մրկ. ՍԹՆ. Ենք.	37
	Կամուրջէն Պէպէք ելլող շոգենաւոց ժամերը	
3 50	Ուղղակի Պէպէք բացի ուրբաթէ	37
4 50	Ուղղակի Պէպէք բացի ուրբաթէ	44
10 35	Պզր. Օր. Գրչ. Արն. Վնք, Գանտ, Ա. Ռ. Հս. Գնլ. Մրկ. Ենք, Բշպ. Պէյգօզ բացի ուրբաթէ	23
11 15	Գապ. Պզր. Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ռ. Հ. Պօյճ. Ենք.	18
11 45	Պզր. Օրթ. Գրչ. Արն. Գնտ. Ա. Հս.	21
12 15	Պզր. Օրթ. Գրչ. Արնվ. Պէպէք.	32
	Կամուրջէն Անատօլու Քավաղ ելլող շոգենաւոց ժամերը	
3 30	Իսկ. Գզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վնք. Գնտ. Ա. Հ. Գնլճ. Զպզ. Բշպ. Պէյգօզ	38
3 55	Ուղղակի Գանտիլլի բացի ուրբաթէ	39
5 —	Ուղղակի Վանիքէօյ բացի ուրբաթէ	40
8 45	Պզր. Գզկ. Պէյլ. Զնկ. Վնք. Գնտ. Ա. Հիս. Գնլճ. Զպզ. Բշպ. Պէյգ.	37
9 25	Պզր. Գզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանք. Գնտ. Ուբբ. օրերը 25 վայրկեան վերջը Վնք.	38
10 15	Իսկ, Գուզկ. (բացի ուրբաթէ)	42
10 20	Պէշր. Գնտ. Ա. Հս. Գնլ. Զպզ. Բշպ. Պէյգ. Մէզ. Ռ. Ա. Գավ. ուրբաթ օրերը Վնք.	39
10 30	Պզր. Պէյլ. Զէնկ. Վնիք. ուրբաթ օրերը 20 վարկեան վերջը Գպթ, Գզկ. Արն. Գնտ. Ա. Ռ. Հիս. Գնլճ, Մրկ. Ենք. Բշպ-Պէյգ.	34
10 40	Իսկտ Գզկ. (բացի ուրբաթէ)	21
11 10	Պէշ. Գզկ-Պէյլ. Զնկ. Վանք. Գնտ. Պէպէք բացի ուրբաթէ	38
11 20	Գնտ. Ա. Հիս. Գնլ. Զպզ. Բշպ. Պէյգ ուրբաթ օրերը Գուզկունճուգ	44
12 —	Պէշ. Գուզկ. Պէյլ. Զէն. Վան. Պէպէք	31

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ

Փոքրիկ տղաքները սնուցանելու եւ անոնց ապագայ առողջութիւնը ապահովելու համար, երբ վեց ամսու ըլլան ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով կըսկսին սնուցանել զանոնք. ՖՈՍՖԱԹԻՆը շօքօլաի նման խիստ համեղ է եւ քաղցրահամ եւ արտաքոյ կարգի սննդարար. տղաք մեծ ախորժով կուտեն զայն եւ քանի ուտեն այնչափ կը սնանին կը զօրանան, շուտով ոտքի կ'ելնեն, եւ փոքրիկներու յատուկ շատ մը հիւանդութիւններու կը դիմադրեն։ Այս սննդարար ուտելիքը՝ տղոց ոսկրները զօրացնելու մասնաւոր յատկութիւն մը ունի եւ միանգամայն կը փրկէ զանոնք փոքրիկներուն համար յաճախադէպ եղած փորհարութենէն. մանաւանդ կը նպաստէ ակռաներուն շուտով եւ անվտանգ բուսնելուն։ Հազարաւոր փորձեր կը հաստատեն որ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնանող տղաք առողջ, զօրաւոր եւ ուժեղ մարդիկ կ'ըլլան ապագային։

Տղոցմէ զատ, ամէն հասակէ անձինք շօքօլաի եւ կաթով սուրճի տեղ այս պատուական ՖՈՍՖԱԹԻՆը գործածելով, մանաւանդ նպաստած կ'ըլլան իրենց առողջութեան։ Ամէն մեծ նպարավաճառներու, դեղագործներու եւ դեղավաճառներու քով կը գտնուի։

Անոնք որ կանխահոգութիւն ունենալ կ'ուզեն իրենց զաւակներուն մասին, անհրաժեշտ է որ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնուցանեն զանոնք։
155 39—44

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շարժուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 5/17 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 6 18 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քրոս)։
Եշ. 7/19 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Եշ. 7/19 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 8 20 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԵԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն ԲԱՔԸԼ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պաթումի միջեւ [illegible] բանող

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Յունվ. 17 Սլոտօնի Մարսիլիայէն։
» 23 Մինկրէլի Անատօլուի եզերքէն

ՄԵԿՆՈՒՄ

Յունվ. 18 Սլոտօնի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։
» 24 Մինկրէլի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ, ուղեւորութիւն ի միասին առնելով,

Ա.	կարգ 245	ֆրանք
Բ.	» 175	»

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւաշինք, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալս,
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
75 Թօփհանէ, քարափին վրայ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՐԻՍՏՈՒՓԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (135)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Գ.

ՄԱՅՐ ԼԱՆՍԼՕԱՅԻ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

—Սիրելի՛ս, ըսաւ, խորհուրդ կուտամ ձեզի որ խոհեմութեամբ վարուիք։ Քաղցր, սիրուն, շնորհալի եղիք հետը, և շահաւոր կ'ելնէք։ Մի մոռնաք այն առածը թէ ճանճերը քացախով չեն բռնուիր։

—Ձեր խօսքին նայելով, պատասխանեց աղջիկն արհամարհոտ կերպով մը, կը թուի թէ շնորհակալութիւն պէտք է յայտնեմ ձեր մեծաւորին։ Հարուստ է, զօրաւոր է կ'ըսէք. ինծի ի՞նչ փոյթ։ Դուք կը հնազանդիք իրեն, ձեզ իւր կամքին կը ծառայեցընէ, վասն զի ձեր տէրն է. բայց ոչ իմս. ինծի համար գէշ մարդ է, և եթէ իւր գործերէն դատեմ, չարագործ մ'է։

—Անիրաւ էք անոր նկատմամբ, աղուոր աղջի՛կս. երբ խօսի ձեզի հետ, տարակոյս չունիմ որ ուրիշ կերպ պիտի մտածէք։

Բլէա ուսերը թօթվեց մեղմով մը։

—Քանի որ ձեզի գէշութիւն մը չըրեր, շարունակեց Սօլանժ ըսել է թէ բարիք կ'ուզէ։ Դուք գեղահասակ, գեղեցիկ աղջիկ մ'էք... Ո՞վ գիտէ, թերեւս բաղդին ճամբուն վրայ էք, աւելցուց տարօրինակ ժպիտով մը ծամծմելով շրթունքը. աղէկց աւելի զարմանալի բաներ տեսնուած են։

Աղջիկն անշուշտ գուշակեց պառաւին միտքը. վասն զի փայլակ մ'անցաւ նայուածքին մէջէն։

Կարճ լռութենէ մ'ետեւ տիկին Սօլանժ յարեց.

—Ո՛րչափ աւելի նայիմ ձեզի, ա՛յնչափ գեղեցիկ, ա՛յնչափ սիրալի կը գտնեմ. տարակոյս չունիմ որ դուք հրամայելու համար ծնած էք, ուրիշները ձեզի ծառայեցընելու և ոչ դուք ուրիշներուն ծառայելու համար։

—Ինծի գովեստ ուզելու աշխատութենէն կրնաք զերծ պահել զձեզ, ըսաւ Բլէա չոր կերպով մը։

Պառաւը շրթունքը խածաւ զգալով որ շատ առաջ գացեր էր, և թէ աւելի խօսք մը կրնար խրտեցընել աղջիկը։

—Առաքինութի՞ւն մ'է այս աղջիկը, ըսաւ ինքնիրեն։ Յետոյ բարձր ձայնով մ'ըսաւ՝ խօսքին ձեւը փոխելով.

—Մ'հ, իմ այս բաժնէրս պարզապէս խօսելու համար են։ Դուք իշխանուհիի մը պէս գեղեցիկ էք. զայս ձեզի ըսելն արգիլուած չէ, վասն զի ճշմարտութիւնն է։

—Կը հաճի՞ք գրիչ մը, մելան և թուղթ տալ ինծի։

—Մելան, թուղթ, ի՞նչ ընելու համար։

—Ինչ որ կ'ընեն սովորաբար անոնցմով, այսինքն գրելու համար։

—Ի՞նչ պիտի գրէք, նամա՞կ։

—Այո՛, նամակ մը։

—Որո՞ւ։

—Տոքթէօր Մօրանին, ինչպէս նաև մայրիկիս, ողպէս զի անոգորրի սիրտերնին։

—Ի՛նչ, գոչեց պառաւը զարմանքով, դուք մա՞յր ունիք։

—Ա՛, պատասխանեց Բլէա անհամբերութեամբ, կը կարծէք թէ ես մինա՞կս աշխարհք եկած եմ կաղամբի մը տակ։

—Ո՛չ, փնչուշտ, բայց ես կը կարծէի... ըսեր էին ինծի թէ...

—Լմնցուցէք, ի՞նչ ըսեր էին ձեզի։

—Թէ դուք խնամատան որդի էիք, ձեր ծնողքն երբեք ճանչած չէիք։

Աղջկան աչքերն աքօղեցան և անձնալին յիշատակն հառաչ մը լոլեց կոկորդէն։

—Ժամանակաւ ճշմարիտ էր, տիկի՛ն, ըսաւ, բայց Աստուած գթաց իմ վրայ, և մայրս ինծի վերադարձուց։

—Ա՛, հիմա կը հասկընամ ձեր գրելու փափաքը. բայց դժբաղդաբար չեմ կրնար թող տալ։

—Ի՞նչ պատճառով, տիկին։

—Մեծաւորն արգիլեց։

Բլէա կայծակնացայտ աչքերով տրնկուեցաւ՝ զապանակէ մը մղուածի պէս։

—Բայց այդ մարդն հրէ՞շ մ'է, գոչեց զայրագին։

Ինչպէս որ տիկին Սօլանժ ծանուցեր էր Բլէաի, Պլէաօ նոյն օրը ժամանվիլ հասաւ կէս օրէն երեք ժամու չափ վերջը։

Բաւական երկար խօսակցութիւն մ'ունեցաւ պառաւին հետ, որ փութաց իմացընել մանկամարդուհիին ըրածներն ու խօսածները։

Պլէաօ մաին ըրաւ, յօնքերը պըրստելով ու մտածելով՝ առանց խօսք մը արտասանելու. յետոյ ոտքի վրայ և լաւ ըսելով.

—Պէտի տեսնեմ զինքը։

Երբ աղջկան սենեակը մտաւ, Բլէա՝ պատուհանին մօտ կեցած՝ դուրսի տեսարանը կը դիտէր։ Նոյն միջոցին սարեակ մը՝ ժանտաթզենիի մ'ոստերուն մէջ պահուըտած՝ կը գեղգեղէր։ Աղջիկը կը նախանձէր անոր ուրախութեանն ու ազատութեանը վրայ։

Մեկէն ետին դառնալով տեսաւ Պլէաօն, և երեք քայլ առաջ երթալով.

—Ա՛, դուք էք, պարո՛ն, ըսաւ, ես ալ ձեզի կ'սպասէի անհամբեր։

Պլէաօ անշարժ կեցաւ լուռ, իբրեւ շլացած։

Աղջի գիծերը տխուր մտածումներով զբաղած, չէր կրցած նշմարել աղջկան չքնաղ գեղեցկութիւնը։ Իսկ հիմա իւր բոլոր չքեղութեամբ աչքին կը զարնէր։ Դիմագիծերուն կենդանութիւնը, այտերուն կարմրութիւնը որ սրտին յուզման արդիւնքն էին, նոր փայլ մը կ'աւելցընէին։

Պլէաօի զմայլումն սքանչացման, և սքանչացումն ալ հիացման փոխուեցաւ։ Դիւթական տարօրինակ հրապոյրի մը ազդեցութեան տակ զգաց ինքզինք։ Արգարեւ, շատ մարդոց համար կնոջ գեղեցկութիւնն անդիմադրելի զօրութիւն մ'է. իւր յանկարծական չփոթութեան մէջ չկրցաւ անմիջապէս հասկընալ կրած այլ և այլ ապաւորութիւնները. բայց զգացած ներքին ցնցումներէն արթննալով յիշեց իւր երիտասարդական նմանօրինակ սրտայուզումները, զորս երկար ժամանակէ ի վեր մոռցած էր։ Եւ այս տարուոք և գրեթէ ծեր մարդը, որ չարութեան մէջ խստացած, սիրտը պաղած, կարծրացած, քիրեղացած էր, որ փառասիրութեամբ գերի եղած էր միակ մոլութեան մը, այն է ոսկիի սիրոյն, ինքզինք երիտասարդացած կ'զգար այս հրաշագեղ աղջկան առջեւ, որ կարմրելով կը դողար իւր նայուածքին տակ։ Կրած զգացումն հեշտալի բան մ'ունէր։ Իւր սիրտը զօր անընդունակ կը կարծէր թանկագին մետաղի չփնդէն կամ արժեթուղթերու շրշինէն զատ ուրիշ որ և է յուզիչ տպաւորութիւններու, կ'սկսէր բաբախել հեշտաբար։ Կենդանարար տաքութիւն մ'արագապէս կը պտուտկէր իւր բոլոր անդամներուն մէջ։ Մագնիսական զգլխիչ հոսանք մ'ունէր կարծես այդ փայլուն գեղեցկութիւնն, որ իւր հիացեալ աչերուն կը ներկայանար անպաճոյճ, անզօր, և հետեւապէս աւելի սիրագրգիռ պարզութեամբ։

(Շարունակելի)